

<u>INDLEDNING</u>	3
<u>PROBLEMFORMLERING</u>	4
<u>METODE</u>	4
<u>SPISE MED PRICE (DAVID)</u>	5
<u>GENREN MADLAVNINGSPROGRAM (LARS)</u>	7
FIRE SLAGS MADLAVNINGSPROGRAMMER (DAVID)	14
HVAD ER SPISE MED PRICE (DAVID)	17
NYTTE MED PRICE ELLER SPISE MED LIVSSTIL? (LARS)	19
<u>MADLAVNINGSPROGRAMMETS SMAGSFORIDLING (LARS)</u>	20
SMAGSFORIDLING I SPISE MED PRICE (LARS)	23
<u>DE ENKELTE ELEMENTER AF SPISE MED PRICE</u>	26
VÆRTERNE (DAVID)	26
BRØDREKAMP (DAVID)	31
SHOT-TO-SHOT	33
ARKIVKLIP / FAMILIELIV (LARS)	33
DRAMATURGI (DAVID)	34
HUMOR (DAVID)	39
LYD, TEKNIK & EFFEKTER (LARS)	43
TEMA (DAVID)	46
<u>POPULARITET</u>	48
SPISE MED PRICE OG DE ANDRE...	50
<u>KONKLUSION</u>	52
<u>BILAG</u>	53
<u>LITTERATURLISTE</u>	57

Indledning

Madlavning på tv er populært i 2010. Der er faktisk så mange programmer, både danske og udenlandske, på den danske sendeflade, at det let kunne fylde sin egen tv-kanal. Alle kanaler fra DR2 til Kanal 4 til TV3 Puls har mad på programmet. Det er ellers ikke kanaler der typisk sigter efter samme målgruppe overhoved, og madlavningsprogrammerne på de tre kanaler har da også meget forskellig stil, vinkel og fokus. Programmer som Nak & Æd, 4-Stjerners Middag og Top Chef har ikke umiddelbart så meget tilfælles i hverken udseende eller indhold, men ikke desto mindre handler det altså i bund og grund om mad. Madlavning er faktisk så populært i befolkningen at det fuldstændig har overtaget boligindretnings rolle som livsstilsinteresse nummer 1. I stedet for Bo med Feng Shui eller Fra skrot til Slot hedder de populære livsstilsprogrammer nu KanonFøde eller Med kniven for Struben. Ligeledes er det nærmest umuligt at zappe forbi hverken Go´morgen- eller Aften Danmark på Tv2 eller Aftenshowet på DR1 uden at programmet indeholder bare en lille bid madlavning. Enten i den gode sundhed eller smags tjeneste, nogen gange endda begge dele.

I vores opgave har vi valgt at sætte fokus på et program der er blevet kendt for udelukkende at fokusere på den gode smag, nemlig Spise med Price. I mylderet af madlavningsprogrammer og tv-kokke fremstår brødrene Price og deres program som det måske mest populære i Danmark de seneste par år, med over 1 million seere på DR1 i løbet af foråret 2010. Mange af dem var, som det nok ofte er tilfældet med sådanne programmer med værter omkring de halvtreds, ikke blandt de alleryngste. Men der var også ganske mange yngre seere, og deriblandt ganske ofte også jeres to skribenter. Ideen med at skrive en opgave om sådan et madlavningsprogram kommer jo ikke ud af ingenting, og det er nok her på sin plads at nævne at vi begge har set flere end de fleste, af både danske og udenlandske programmer. Jamie Oliver, Gordon Ramsay, Heston Blumenthal, Nigella Lawson, Nikolaj Kirk og Bo Bechs programmer hører alle, af forskellige grunde, til vores favoritter, men da vi skulle vælge et program til hovedobjekt for opgaven var vi begge enige om der kun kunne være tale om Spise med Price. Både fordi vi begge var glade for programmet, men også fordi der var så utrolig mange andre der også

var. Der var så mange seere at programmet blev det første nogensinde der blev flyttet fra DR2 til DR1. Særligt fordi det var så populært. Denne popularitet har gjort brødrene, der før programmet begyndte i 2008 højst kunne kategoriseres som semi-kendte, til kendte personligheder i Danmark a la Ramsay og Oliver i England.

Problemformulering

Vi vil med denne opgave lave en detaljeret analyse af tv-programmet *Spise med Price* særligt med henblik på hvad det er der gør lige netop dette program til det mest sete og mest omtalte madlavningsprogram i Danmark. Derudover vil vi gerne se på udviklingen fra sæson et til sæson tre og hvad der er sket for programmets struktur og indhold i løbet af sæsonerne.

Metode

Som baggrund for vores analyse af madlavningsprogrammet *Spise med Price* har vi udover at have set programmerne foretaget interview med Anders Johansen – tilrettelægger og instruktør på programmet – og overværet optagelserne til Mortensaften Special-programmet der blev sendt her i efteråret. Vi har vedlagt interviewet i lydform på den medfølgende DVD.

Da genren madlavningsprogrammer ikke er noget som vi har arbejdet analyserende med før har vi valgt at lave en gennemgang af de begreber vi vil bruge i vores analyse af *Spise med Price*. Vi har dog fravalgt at beskrive reality-genren uddybende da den ikke er relevant for netop *Spise med Price*, men man kan ikke komme uden om at nævne genren da den optræder i mange madlavningsprogrammer på den danske sendeflade.

De vedlagte bilag om seertal viser også programmets popularitet. Det er et af de mest sete programmer i Danmark, og det på trods af at det umiddelbart ligner et forholdsvist klassisk didaktisk madlavningsprogram. Danskerne har virkelig taget imod de to brødre og deres madlavning, og vi vil derfor også se på hvad det er at *Spise med Price* gør anderledes end de andre for muligvis at give et svar på hvorfor de er så succesfulde.

Spise med Price

Det første afsnit af Spise med Price, Hanen og Ægget, blev sendt onsdag 5. marts 2008 kl. 22.00 på DR2. Det niogtyvende og indtil videre sidste afsnit sendtes tirsdag 20. april kl. 20.30 på DR1. I løbet af efteråret og vinteren 2010 kommer der enkelte specialudgaver af programmet, såsom Mortensaften Special og Nytårsknald. Næste "almindelige" sæson af Spise med Price bliver efter planen udsendt i sommeren 2011. Vi vil i vores opgave analysere 2 udsendelser, en fra sæson 1, An Offer You cant refuse, og en fra sidste sæson, sæson 3, Napoleon Special. Det er henholdsvis afsnit 8 og 23 af 29. Vi har valgt disse to programmer da vi mener at de indeholder gode eksempler på mange af de forandringer der er sket fra sæson 1 til sæson 3.

Der er to værter på programmet, James Price (f. 1959) og Adam Price (f.1967). Udover at være brødre er de også sønner af John og Birgitte Price. John Price var hovedsagligt skuespiller og teaterinstruktør, men var i mange år også en kendt madskribent og madpersonlighed i Danmark. Han har bl.a. skrevet en kogebogen Spise med Price som tv-programmet er opkaldt efter. Moren Birgitte Price var også skuespiller og er mest kendt som Søs fra Far til Fire- filmene. Hun stoppede tidligt sit arbejde som skuespiller og arbejdede herefter i stedet som instruktør. Senere var hun blandt andet chef for TV-Teatret på Danmarks Radio og skuespilchef for Det Kongelige Teater.

Spise med Price er ikke brødrene Prices primære job. Til daglig er Adam manuskriptforfatter for DR og er blandt andet hovedforfatter på serien Borgen der sendes søndag kl. 20 på DR1. Han har tidligere blandt andet været redaktør på Tv2 Drama og har tillige arbejdet som instruktør og oversætter. James er musiker og komponist og har siden 2002 været kapelmester ved Cirkusrevyen. De to brødre har også tidligere arbejdet sammen, blandt andet med at skrive musicals og revynumre, ligesom de er blevet nummer to ved Melodi Grand Prixet i 1988. Ud over dette skriver de begge om mad for Politiken. Adam er anmelder mens James er skribent for lørdagstillægget. De er begge medlemmer af Det danske gastronomiske

akademi, og de ved altså en del om mad, og selv om de kalder sig for amatører i programmet er madlavningsniveauet rimelig højt.

“

“Det skal være et program der henvender sig til folk der har prøvet at stå i et køkken før, og oven i købet måske endda haft noget i hånden samtidig.”¹

Udover de to brødre er der også en tredje person som ses og høres på skærmen, det er programmets instruktør, Anders Johansen. Han har ingen funktion under selve madlavningen, men fungerer som instruktør og sparringspartner for brødrene. Kamera- og lydfolkene ses og høres i enkelte tilfælde i de 29 afsnit.

Programmet startede ud med et meget lille budget, og en ide om at “det skulle være noget med økologi”. Det blev dog hurtigt ændret:

“

“...men Adam kom og sagde at nu ville han gerne lave noget madfjernsyn og det snakkede vi så lidt om, og det var noget med nogle råvarer... og noget økologi og sådan noget. Og så blev jeg så inviteret ud til middag til Adam og James. Og så sad jeg i køkkenet på en stol og kiggede på de to og så tænkte jeg: DET er jo fantastisk. Det her skal jo overhovedet ikke handle om økologi eller noget som helst. Det skal handle om dem og det skal handle om at komme fra et hjem med komfur.”²

Man begyndte således uden store planer eller målsætninger om andet, end at lave et TV-program hvor Adam og James laver mad.

“

“...men du havde ramt ind i Adam på et tidspunkt hvor han sagde at han godt kunne tænke sig, når han alligevel stod og lavede mad, om han kunne blive filmet.”³

Programmerne bliver optaget i og omkring Adams sommerhus, og bærer præg af det forholdsvis lille budget. Der var ikke råd til det store og man arbejdede derfor med det man havde ved hånden gratis, altså Danmarks Radio. Fra køkkenet er der for eksempel en dør der fiktivt fører ind til DR-byen hvorfra der bliver vist små klip af brødrene der henter forskellige ting. I starten kun hos DRs Big Band, men efterhånden også i andre tv-programmer som Tv-Avisen og Smagsdommerne. Yderligere bliver der vist klip fra DRs arkiver, blandt andet med John Price og Tv-køkkenet med Konrad og Aksel. Deres meget brugte klip med Aksel der siger “Rigeligt smør” er specielt blevet meget populært blandt seerne og bruges flittigt når programmet skal citeres, beskrives eller forklares.

¹ TV-festival – 00:24:20

² TV-festival – 00:05:57

³ TV-festival – 00:04:55

Da budgettet var så begrænset var kravet om seertal også tilsvarende lave og det har givet meget frie rammer for programmet .

“ Anders Johansen om målgruppe: “Vi har jo faktisk fået lov til at lave dette program, uden der nogensinde er blevet sagt ordet målgruppe. Det har aldrig nogensinde været meningen at dette program skulle ramme nogen bestemte – Adam indskyder: eller nogen overhovedet – det har aldrig været meningen.”⁴

“ Så er det også en legestue, som folk kan li’, altså passionen kommer ud på en måde hos dem og alt hvad de foretager sig på sådan en måde hvor vi hele tiden har haft fornemmelsen af at vi sammen går og leger at vi laver TV-køkken.”⁵

Måske på grund af den manglende målgruppefokusering og de deraf følgende frie rammer, har *Spise med Price* en noget særegen stil, og kan nok bedst beskrives som et hybridprogram eller tilhørende en blandingsgenre.

Genren madlavningsprogram

“ Tv-programmer om hus, have, mode, mad og forbrug har i løbet af de seneste år fået stor udbredelse på de danske tv-kanaler i primetime. Det gælder ikke mindst på de to store public service kanaler DR1 og TV2, hvor de fleste af disse programmer i foråret 2004, med seertal mellem 600.000 og 1 million hørte til blandt de mest sete. Seertallene taler deres eget tydelige sprog: her er tale om programmer med en god gennemslagskraft i forhold til publikum – selvom både sendetidspunkt og svag modprogrammering også er en del af forklaringen på de pæne seertal.”⁶

Tv-programmer hvor der indgår et element af mad, og programmer dedikeret til mad har næsten eksisteret siden tv-mediets fødsel. Madlavningsprogrammer fylder dog meget mere på den nuværende sendeflade end det har gjort i et stykke tid, og genren findes nu i mange forskellige udformninger og har forgrenet sig i en masse blandingsgenrer når man ser på viften af programmer på sendefladen.

Det klassiske didaktiske madlavningsprogram, som de fleste vil tænke på det, er et program med en eller flere værter der står placeret bag et køkkenbord med komfur, skærebænk og alt hvad der dertil hører. Værterne er typisk kok af profession, også gerne en kendt og anerkendt en af slagsen og har til opgave at undervise seeren. Han eller hun henvender sig direkte til kameraet og seeren i form af sin rolle som underviser. Værten bliver filmet i halvnær med overkroppen over køkkenbordet med nærbilleder af at han for eksempel hakker et løg til retten, som derefter bliver

⁴ TV-festival – 00:23:45

⁵ TV-festival – 00:14:57

⁶ Nytte- og livsstilsprogrammer på dansk tv s. 1

filmet i supernær. Rettens ingredienser står som oftest klar i skåle, med løget hakket forinden, medmindre de ønsker at vise selve processen. Der vil i forløbet blive "snydt lidt"⁷ med tiden da visse ting er forberedt og tilberedt forinden for at nedbringe programmets sendetid i forhold til den tid det reelt ville tage at lave retten. Denne type af programmer findes der rene eksempler på, og de fleste madlavningsprogrammer bygger i hvert fald, i større eller mindre grad, også på formen og indeholder elementer af denne enkle skabelon. Skabelonen er dog ikke uddybende nok til at kunne give en overordnet genredimension på madlavningsprogrammer som genren fungerer i dag.

Lori F. Brost har i *Television Cooking Shows: Defining the Genre (2000)* undersøgt og analyseret to hundrede madlavningsprogrammer fra 1980'erne og 1990'erne for at finde fællestræk og konventioner som programmerne har til fælles. Denne historiske gennemgang resulterede i tre kategorier:

- *Domestic Cooks*: Er den kategori som de fleste af de madprogrammer Brost analyserede faldt i. Dette er den klassiske model som vi alle kender med en vært, som enten er uddannet kok eller dygtig autodidakt. Studiet som programmet bliver filmet i er et, som kategoriens titel også ofte referer til, et hjemligt køkken – hvor modsætningen ville være restaurantkøkkenet. Her befinder værten sig gennem hele udsendelsen og fokus ligger på bearbejdningen af maden i køkkenet.
- *Professional Chefs*: I denne kategori er det en uddannet kok der tager seeren med til det sted hvor han arbejder, og programmet befinder sig typisk et nyt sted i hvert afsnit.
- *Travelers*: Den tredje kategori er lige dele madprogram og rejsebeskrivelse. Her bliver seeren taget med til nye oplevelser omhandlende et specielt område eller en bestemt region.

⁷ Vendingen "snydt lidt" som betegnelse for at kokken har lavet noget på forhånd for at spare tid bruges af alle næsten alle tv-kokke og brødrene Price bruger vendingen ofte.

Lori Brosts kategorisering, som umiddelbart kan virke lidt mangelfuld set med moderne øjne, undersøger madlavningsprogrammer ud fra den historiske og kulturelle udvikling i samfundet og sætter dette højere end selve kategoriseringen.

Niki Strange sætter i *Perform, Educate, Entertain: Ingredients of the Cookery Programme Genre (1998)*⁸ fire hovedkategorier op. De har en del tilfælles med Brosts kategorier i sit forsøg på at definere madlavningsprogrammet som genre:

- *Cookery-Educative*: The most easily identifiable element, this term refers to instruction through cookery demonstration. It consists of an instructor; a verbal, written or visually articulated instructive discourse; and a textually inscribed tutee to whom the discourse is addressed.
- *Personality*: Refers specifically to the instructor/presenter who is placed within the format and beyond it. I have used the term personality rather than instructor because of the useful connotations of entertainment.
- *Tour-Educative*: Travelogue aspects are often evident in cookery programmes. The Tour-Ed. category may serve as a channel for wider educational projects of a series.
- *Raw Educative*: This category refers to the way in which the food's journey from raw state to finished dish is accommodated within a series. It may also act as a cipher for wider educational projects.⁹

Disse fire kategorier definerer meget bredt de forskellige elementer af et madlavningsprogram og giver en god ramme til at analysere et program eller en serie af programmer nærmere.

Cookery-Educative er den kategori der minder mest om den klassiske didaktiske model som beskrevet før, hvor en vært har til opgave at undervise seeren. Her er der især fokus på maden og forarbejdningen af den som for eksempel bliver vist ved hjælp af trin-for-trin vejledninger. Med *Personality* er det værten som

⁸ The Television Studies Book s. 301

⁹ Ibid.

udnytter enten sin personlighed og karisma eller sin position som kendis til at underholde seeren. Der er her som oftest lidt mindre fokus på maden og mere fokus på underholdning, selvom fokus stadig kan være på maden og det personlige så kan forstærkes, for eksempel således at man får følelsen af at blive inviteret hjem til nogen ved at programmet bliver optaget i værtens hjem. I *Tour-Educative* kategorien vil det sted hvor optagelserne finder sted være symboliseret i maden, eller, at man omvendt forsøger at tage til den specifikke rets oprindelsesland. Her spiller konteksten og omgivelserne mere ind. I et program hvor *Raw-Educative* spiller den største rolle vil fokus være på råvaren, og hvordan den kommer fra rå tilstand til en færdig og tilberedt ret. Her er det ikke selve retten der har fokus, men en eller flere råvarer. Man kunne forestille sig et helt program dedikeret til en enkelt råvare, hvor værten så undersøger hvordan råvaren dyrkes og høstes, for til slut at eksperimentere med de forskellige muligheder en sådan råvare indeholder i en madlavningsproces. Der vil ofte være fokus på selve processen

Det er vigtigt at pointere at disse fire kategorier ikke er deciderede programtyper men mere fire forskellige elementer man kan lade indgå i sit madlavningsprogram. Man kan sagtens se to eller flere elementer i ét program, hvorved der kan opstå hybridprogrammer, hvilket faktisk er tilfældet i mange moderne madlavningsprogram. Man skal derfor ikke se de fire kategorier som endegyldige, men nærmere om de kan være til stede eller ej, og kan forstærkes og dominere i mere eller mindre grad, i hvilken som helst kombination af kategorierne. Selvom disse fire kategorier er en glimrende måde at beskrive nogle af de mekanismer bag et madlavningsprogram er de slet ikke omfattende nok til at beskrive genren her tolv år efter. I den mellemliggende tid har genren omdefinert sig selv på mange leder og kanter ved at introducere reality¹⁰- og gameshow-elementer til programmerne. Ligeledes dækker de fire kategorier ikke over

¹⁰ afprøvende og afdækkende dokumentarprogram + udfordring + prøvelse/fristelse + opgave + konkurrence + tidsfrist + uventet gæst + talkshow + seer-/deltager-afstemning (med mere). = "Robinson Ekspeditionen", "Big Brother", "Baren", "Villa Medusa", "Temptation Island", "71 grader nord", "Harem" m.fl. – De levende billeders dramaturgi – Peter Harms Larsen – s. 402

programmer som stadig har fokus på mad, men fungerer mere som livstilsprogrammer.¹¹

“

“Det er rigtigt, at livstilsprogrammerne ofte har en uklar præmis, når man analyserer dem med traditionelle tekstanalytiske værktøjer som f.eks. aktant- og berettermodeller.”¹²

Ifølge John Carlsen og Kirsten Frandsen som har skrevet teksten *Nytte- og livstilsprogrammer på dansk tv*, er det sjældent at der findes på helt nye og eksperimenterende programformater på de to store hovedkanaler i Danmark, DR1 og TV2, som så eksporteres til de mere kommercielle tv-kanaler. Men dette har ikke desto mindre været tilfældet med livstils-genren. Normalt afprøves de nye tv-formater på de sekundære kanaler TV2 Zulu og DR2, hvor grænsen for voldsdyrkelse, blød porno, under bæltstedet humor, billeder af grov kriminalitet og voyeurisme er lavere. Og så hvis grænsen, som historien viser gang på gang, flyttes, kan hovedkanalerne også tage sådanne programformater op. Det er dog sjældent at hele programmer uændret flytter kanal, som det er tilfældet med madlavningsprogrammet *Spise med Price*.

“

“Det bemærkelsesværdige er især, at det på nytte- og livstilsprogrammernes felt er DR, som har været i front og ikke TV2, der ellers efter monopolbruddet i 1988 hurtigt fik et image i offentligheden som den programmæssigt fornyende kanal.”¹³

Historisk set har DR haft tradition for at lave oplysende forbrugerprogrammer. TV-køkkenet som løb over skærmen for første gang i 1966 med Conrad og Aksel som værter, har siden da haft mere end 100 kokke, madskribenter og dygtige amatører til at optræde i programmet. Godt hjulpet på vej af dette program har madkultur allerede dengang været betragtet som en del af DRs public service område. En faktor der også har spillet ind i at DR har været i front med disse nye genrer er, at i kampen om seerne med TV2, var de eneste programmer der kunne hamle op med den konkurrerende tv-kanal, de mere livstilsorienterede som for eksempel *Hammerslag*. Derfor har DR satset mere på denne genre og det har resulteret i hybridprogrammer hvori blandt andet Søren Ryge blander haveprogrammer med portrætgenren.

¹¹ Eksempler på programmerne findes i kapitlet om sendefloden

¹² *Nytte- og livstilsprogrammer på dansk tv* s. 1

¹³ *Ibid.* s. 8

Nytte- og livsstilsprogrammet er en genre der har mange fællestræk med realitygenren. Begge genrer beskriver emnemæssigt hverdags- og privatlivets overflader, rutiner og adfærd. Der hvor forskellen ligger er at realityprogrammerne fokuserer mere på adfærd og normer i interaktionen mellem mennesker og nytte- og livsstilsprogrammerne tager form af de praktiske aspekter af hverdagen og den fysiske håndtering af dem, med temaer som forbrug, mad, mode, krop og bolig i hovedsædet.¹⁴ Nytte- og livsstilsprogrammer benytter i lille grad den kritiske journalistik og er gennemsyret af en *feel-good*¹⁵ stemning, som måske meget godt er beskrevet af det typisk danske begreb *hygge*. Carlsen og Frandsen beskriver nytteprogrammet og livsstilsprogrammet som to yderliggende poler på en linie, snarere end to kasser som programmerne kan puttes i.

“

“Umiddelbart er nytteprogrammerne lettest at forholde sig til, da denne programtype både har lånt af og overtaget det traditionelle og authoritative oplysningsprogramms elementer – men også ændret det”¹⁶

Nytteprogrammer har ikke den samme traditionelle tilgangsmåde til oplysning, selvom det selvfølgelig er i programmets natur at være oplysende. En ting som karakteriserer nytteprogrammerne er at de har helt klart formål som tit allerede bliver blotlægges i programmets titel. Af eksempler på dette kan bruges *Spise med Price, Annemad* og *Nak&Æd*. Programmernes titler er gode indikatorer på hvad programmerne handler om – i dette tilfælde; mad. Ligesom at temaet ofte bliver belyst i titlen er værtens eller værternes navne også en del af titlen. Det er fordi at værterne ofte spiller en central rolle for hele konceptet, og programmet ville ikke fungere uden. Det ville under alle omstændigheder være et andet program. Det er værternes personlige livssyn, livsstil og livsholdninger der kommer til udtryk i disse programmer, selvom det kun kommer til udtryk indirekte. Denne type programmer tager nemlig ikke fat på tunge emner som for eksempel politik. Værternes karisma og personlighed bærer nytteprogrammerne, og det er også fra deres synspunkt hele programmet bliver vinklet. Værterne er her på hjemmebane og bestemmer egenrådigt reglerne. Vi vil i et senere afsnit beskrive værternes

¹⁴ Ibid. s. 12

¹⁵ Ibid.

¹⁶ Ibid. s. 13

betydning for programmerne. Denne store vægt på det værtsbårne element den største forskel mellem nytte- og livsstilsprogrammer.

“

“Livsstilsprogrammets form er en langt mere speget affære, da vi har at gøre med et hybridprogram, som kan blande mange forskellige form- og genreelementer, tilsyneladende ikke altid med den store indbyrdes sammenhæng...”¹⁷

Livsstilsprogrammet benytter mange af de samme elementer som nytteprogrammet i sit format, men de er ikke længere lige så centrale for programmet. Livsstilsprogrammerne er oftest værtsbårne, men værten er ikke nær så vigtig for at få programmet til at fungere. Derfor ser man ofte også at disse programmer skifter værter. Værtens funktion i livsstilsprogrammet er at give seeren en indføring i programmet og forklare under hvilke rammer programmet eksisterer. Værten har i forhold til nytteprogrammerne mistet sin autoritet og eksisterer mere som en guide gennem programmet som stiller de, for seeren, relevante spørgsmål. Værten er på udebane og har taget rollen som seerens udsendte på det aktuelle område. Autoriteten er overdraget til andre personer som for eksempel en designer eller håndværker i *Fra Skrot til Slot*. Disse eksperter gennemgår dog ikke processen i det arbejde de udfører, eller viser det særligt grundigt. Denne overfladiske gennemgang gør at nytteelementet og det didaktiske element bliver nedtonet. Når der bliver skruet ned for disse instruktive public service elementer, som kan være ret specifikke, bliver der til gengæld skruet op for den meget brede betegnelse af de gode liv. Her spiller atmosfæren ind og der vil som oftest være en feel-good-hyggestemning til stede i livsstilsprogrammer.

“

“...både burgeren hos McDonald, hotdog'en ved pølsevognen, den daglige familiemiddag, festmiddagen ved sølvbrylluppet og besøget på en tre stjerned Michelin restaurant i Frankrig kan give same overordnede behagsfølelse, nemlig mæthed. Men der er mere end nuanceforskellige ide stemninger og omstændigheder, hvorved "feel-good" tilvejebringes. Dette gælder også i nytte- og livsstilsprogrammer.”¹⁸

Begge typer programmer benytter mange forskellige metoder til at få denne stemning frem, hvad end det er farverne, påklædningen, rekvisitter, grafik, skrifttype i titler og tekster på skærmen, selve klipningen og overgange, lydsporet, sproget værterne imellem og så videre. Derfor er de to typer programmer

¹⁷ Ibid. s. 16

¹⁸ Ibid. s. 22

forskellige, og dog alligevel forholdsvist ens. Begge programtyper forsøger at behage seeren. Livsstilsprogrammet gør det for eksempel ved hjælp af bløde panorerende billeder og behageligt easy listening¹⁹. Nyttiprogrammet har det samme ønske om at gøre stemningen behagelig for seeren, men gør det mere på værtens præmisser. Programmet vel hellere skabe nærvær og varme ved for eksempel at skabe en familiestemning i *Spise med Price* ved hjælp af kærlige anekdoter og klip af John Price.

En genredefinition vil aldrig komme til at dække helt, da nye programmer opstår med nye originale ideer. Men for at beskrive og forsøge at kategorisere hvordan sendefloden med hensyn til madlavningsprogrammer ser ud lige nu vil vi benytte Niki Stranges fire kategorier, samt at knytte genrebegreberne nytte / livsstil, gameshow og reality på, når det enkelte program bevæger sig over i at blande genrerne på denne måde.

Fire slags madlavningsprogrammer

Cookery-educative

Det bedste eksempel på et dansk cookery-educative program er "Tv-køkkenet" som Danmarks Radio introducerede i 1966 med Conrad Christensen og Aksel Larsen som værter og kokke. Allerede idet vi nævner kokkenes navne kunne man måske argumentere for at der også er et personality-element i programmet. Vi mener dog ikke at det her er nævneværdigt fremtrædende. Hvis man skulle lave et program helt uden personality-element skulle kokkene jo i yderste konsekvens være anonyme. Det vigtige må være at der her ikke er noget fokus på deres personer i løbet af programmet som man ser det i personality-bårede programmer. Yderligere bærer programmet ikke deres navn, ligesom det også foregår på neutral grund i, ja, Tv-køkkenet i Tv-byen. Tempoet i programmet er forholdsvis langsomt, naturligt nok da programmet er 40 år gammelt og fra tv-monopolets tid. Tonen er også en anelse mere belærende end i moderne madprogrammer. Det var et program der skulle lære danskerne at lave mad uden så meget fis!

¹⁹ Musikgenre i den lette og letfordøjelige ende af spektrummet med iørefaldende melodier, bløde og tilbagelænedede sange.
http://da.wikipedia.org/wiki/Easy_listening

Det rene cookery-educative program er så godt som udgået fra den danske programflade i år 2010. Det er som koncept for langsomt og trivielt i konkurrence med de dusinvis af andre madprogrammer og hundredvis af kokebøger på markedet. Til gengæld er cookery-educative elementet flittigt brugt i forbindelse med andre kategorier af programmer. Når de forskellige kokke i deres programmer viser hvordan man udfører madlavning praktisk eller kommer med tips og tricks til deres "ultimate grydesteg", eller til hvordan man kan lave en improviseret grill af en spand og en ovnrist, så er det cookery-educative.

Personality

Man må sige at personality er et gennemgående element i så godt som alle madprogrammer der produceres i dag. Det ses let på titlerne der ofte referer til værten; Ramsays Kitchen Nightmares, Nigella Bites, Jamie at Home, Spise med Price, Den skaldede kok osv. Værter som Gordon Ramsay, Nigella Lawson og Jamie Oliver er blevet globale mediestjerner på linje med skuespillere og rockmusikere. For de to førstnævnte kan man sige at deres senere programmer bevæger sig længere og længere væk fra madlavning. Gordon Ramsays Hells Kitchen er mere et reality gameshow end det er et reelt madprogram, mens *Nigella* fra 2005 er et Talkshow hvor hun laver et enkelt måltid mad til en gæst.

Den fælles pointe for de programmer der hovedsagligt bliver båret af personality-elementet er ganske enkelt at programmerne ikke ville kunne eksistere uden værten. Uden Nigellas sexede stemme og de til tider forførende optagelser af hende der kokkerer ville hendes programmer næppe være særligt populære da maden i sig selv ikke er voldsomt interessant. Ligeledes, og uden sammenligning i øvrigt, er vores opgaves primære objekt, Spise med Price, også et værtsbåret program. Man kan ikke forestille sig det uden de to brødre, da det er deres indbyrdes samspil der giver programmerne deres særegne karakter.

Tour-educative

Tour-educative er betegnelsen for når man blander mad og rejseliv. I Danmark måske mest kendt gennem DR2s udsendelser med Keith Floyd der

gennem mange år rejste verden rundt og lavede lokal mad. Men der er lavet mange andre programmer med samme koncept. De senere år har fx Jamie Oliver været rigtig god til at komme omkring, og lave forskellige slags madprogrammer om det; I serien Food Revolution tager han til USA og prøver at komme helt tæt på amerikanernes spisevaner, med henblik på at gøre noget ved deres overvægt. Det handler om mad, men vinklet ud fra et lokalt samfundsmæssigt problem. Det er i virkeligheden mere et generelt kulturprogram end det er et madlavningsprogram. I en mere madorienteret programserie, ligeledes fra i år, tager han rundt til seks forskellige storbyer og ser nærmere på den lokale madkultur. Yderligere kunne man i sommeren 2010 på DR1 følge ham på "ferie" i Italien hvor han udforsker den italienske madkultur.

Raw-educative

Men Jamie Oliver er ikke alene, faktisk er det blevet meget populært blandt tv-kokke de senere år at tage helt ud og møde råvarerne hvor de vokser eller lever naturligt, og tilberede dem, gerne on-location. Denne fokus på råvarens vej fra levende til spist er et raw-educative element vi også kan se i fx det danske program Frilandshaven der sendes på DR2. Her har de to værter Jørgen og Anne hver sin funktion. Han dyrker frugt og grønt i den store have, mens hun senere laver forskellige retter med de hjemmedyrkede sager. Man kan altså som seer følge en kartoffel lige fra frøet bliver plantet til den bliver lavet til kartoffelmos. Og på den måde lære hvad man skal gøre hvis man vil dyrke sine egne kartofler. På samme måde ser man også fx Adam Price dyrke sine krydderurter i sommerhuset hvor Spise med Price optages.

De fleste madprogrammer der vises på tv indeholder to eller flere af de fire ovennævnte elementer i forskellige blandingsforhold. Men som nævnt er der siden 1998 hvor Strange og Brost satte disse fire distinktioner op sket meget madlavningsprogrammer på tv. Specielt to ekstra elementer har vundet stor udbredelse, gameshow og reality. Det kan være svært at skille dem fra hinanden i denne sammenhæng da de ofte følges ad.

Reality / gameshow

Programmer som Kokkekampen, Hells Kitchen US, 4-stjerners Middag og Til middag Hos... er alle eksempler på programmer som indeholder mange elementer fra reality-tv og gameshows. Det danske program Kokkekampen som kørte på TV3 er også et eksempel, dog i den milde ende. I Kokkekampen, som kørte over 12 afsnit skal 18 amatørkokke kæmpe om en kontant præmie. De bliver sat på gastronomiske prøvelser og i slutningen af hver program bliver en eller flere smidt ud af de to dommere. Vi følger kun deltagerne under konkurrencerne, og de hverken bor eller snakker meget sammen udenfor konkurrencerne, får vi ikke meget at vide om deres privatliv, hverken gennem optagelser eller backstageinterviews. Lidt mere reality er der i TV2s program Restaurant i Stuen hvor man følger 2 private par der konkurrerer om hvem der kan lave den bedste restaurant i deres eget hjem. Her følger man også parrene uden for selve restauranten og madlavningen. Et eksempel på et program som næsten udelukkende er reality-tv kunne fx være Hells Kitchen US. Her kæmper deltagerne om et job som køkkenchef i en stor restaurant. Som i Kokkekampen skal en deltager hjem efter hver udsendelse, men her er både dommeren (Ramsay) og deltagerne involveret i afstemningen. Deltagerne er delt ind i hold og bor sammen under overvågning som man kender det fra andre realityprogrammer.

I 4-stjerners Middag og Til middag Hos... er der ydermere lagt et kendiselement ind da de fire deltagere alle er kendte personer på forhånd. Ligesom de også giver hinanden karakterer og på den måde gør det til en konkurrence.

Hvad er Spise med Price

Spise med Price indeholder som nævnt elementer fra mange forskellige genrer, men det er først og fremmest et program om mad. Og som madlavningsprogram mener vi at det er personality-elementet der er det vigtigste. Man kunne ikke forestille sig programmet fungere uden brødrene.

Ikke på grund af deres berømted. For de var ikke store stjerner ved programmets begyndelse. Selvom nogle nok har kunne kende James fra revyen, andre måske kunne huske deres far, og mange af Politikkens læsere nok var bekendte med deres navne. De er først blevet rigtig danmarksberømte på grund af

programmet. Det er altså ikke et kendis-personality-element, men bare et personality-element. Det er simpelthen deres evner som værter der gør det til et personality-program²⁰.

Det næstvigtigste element er cookery-educative-elementet. De siger selv at de har prøvet at genopleve Tv-køkkenet.

“

“...at lege med at lave sådan et gammeldaws TV-køkken – lidt Hyttemeier eller? – ... det der med at man skulle kunne se hvordan det blev lavet, og så skulle man kunne lave det selv bagefter.”²¹

Som vi har nævnt indeholder spise med Price mange andre elementer. Flere og flere som sæsonerne skrider frem, end selve madlavningen, men under madlavningen er der er mange lighedspunkter med et klassisk didaktisk madlavningsprogram²², som vi i Danmark kender det fra TV-Køkkenet med Conrad og Aksel.

De to værter har faste pladser bagved køkkenbordet. Adam til venstre i billedet og James til højre. Herfra præsenteres de i halvnært billede, men der zoomes ind og fokuseres på maden og tilberedningen når der arbejdes ved bordet. Et andet didaktisk element er brødrenes forklarende og lærende tale vedrørende retterne. Ofte udformet som dialog, enten med hinanden eller med Anders , men i virkeligheden henvendt til seeren som skal lære af det.

Udover *Personality* og *Cookery-educative-elementer* indeholder nogle af Spise med Price-programmerne også et *Raw-educative-element*. Specielt de to programmer *Grise med Price* og *Den heldige Kartoffel* fra sæson 3 lærer seeren noget om råvaren. For eksempel er der i *Grise med Price* indsat klip med brødrene, hvor de med vandfarve viser på en levende gris hvor de forskellige udskæringer de bruger i retterne sidder på dyret. Og i *Den heldige Kartoffel* begynder udsendelsen med at Adam og James forklarer seerne om de forskellige kartoffelsorter. De fortæller hvordan de ser ud, og hvilke slags der er bedst til hvad.

“

“James: Så har vi de her meget specielle Vitelotte kartofler som er lila

²⁰ Læs mere under afsnittet Værterne

²¹ TV-festival – 00:07:45

²² Nærmere beskrevet under Genren Madlavningsprogram.

Adam: som er superflotte. Har vi også brugt.

James: Ja.

Adam: De bliver lidt tørre i det, og kan derfor rumme ufattelige mængder smør.

James: Mmm!²³

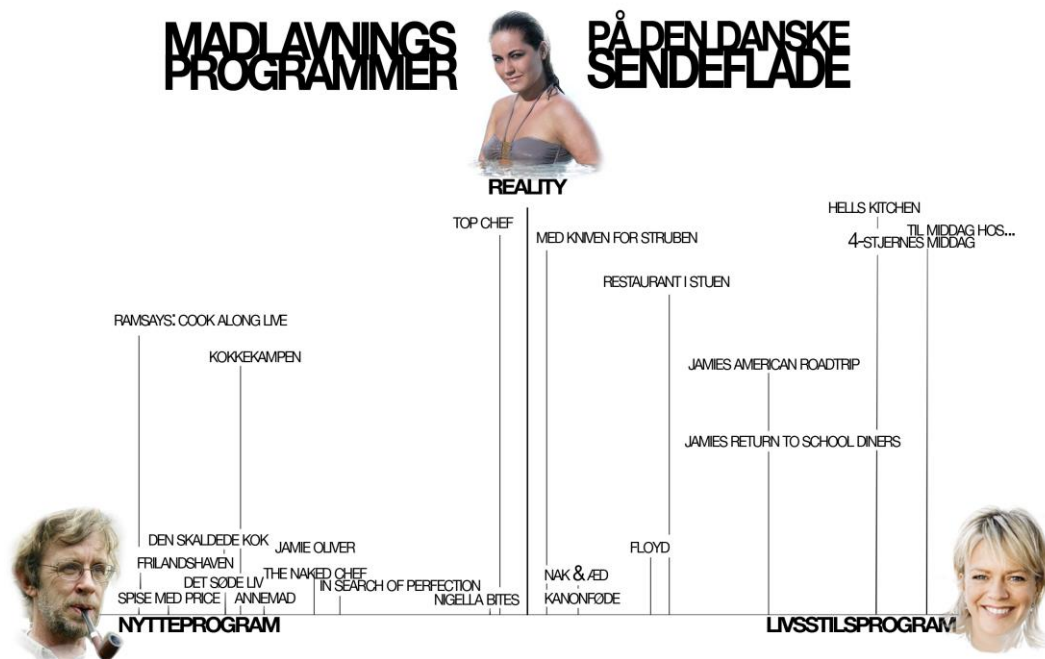
Selvom dette eksempel er en smule vinklet ud fra et af deres egne højt prioriterede kriterier, nemlig hvor meget smør kartofflen kan indeholde, er det stadig en oplysende gennemgang af råvarens forskellige kvaliteter for seeren.

De sidste to ovennævnte elementer, *Tour-educative* og *Reality/Gameshow* indeholder Spise med Price efter vores mening ikke. *Tour-educative* er ganske udelukket idet alle programmerne bliver optaget i Adams sommerhus. Og den eneste gang der rigtig viser sig et reality-element er i den falske sms-afstemning i programmet Nordisk Mad Grand Prix. Der er det for sjov og kun med fordi sms-afstemningen er en del af det rigtige Melodi Grand Prix, som er det program Nordisk Mad Grand Prix parodierer.

Nytte med Price eller Spise med Livsstil?

Adam og James Price er to karismatiske og underholdende værter. Der skal ikke være nogen tvivl om at det er dem der bærer programmerne da det handler om dem og deres forhold til god mad. Det lader ikke til at de forsøger at behage nogen frem for nogle andre. Det præsenterer maden på deres egne præmisser og vælger retter ud fra hvad de har lyst til at lave. Der er ikke noget overordnet tema for maden andet end at maden skal smage godt. Man kunne se programmet som et livsstilsprogram i stil med madlavningsprogrammer som fokuserer på slankemad, bare i den modsatte grøft, men det er nærmest bare den mad som brødrene kan lide der præsenteres for seerne – og så er det i grunden ligegyldigt om der er rigeligt smør eller ej. Derfor spiller værterne i *Spise med Price* uundgåeligt en stor rolle for hele programmet og ville ikke kunne fungere uden dem. Så når vi placerer *Spise med Price* på linien mellem nytte- og livsstilsprogrammer ligger det, som også kan ses på nedenstående figur, i nytteprogramskategorien.

²³ Den heldige kartoffel – 00:01:20

Vi har lavet taget et udsnit af de madlavningsprogrammer der bliver sendt lige nu eller har været sendt for nyligt på den danske sendeflade. Af de programmer så er *Spise med Price* et af de programmer der ligger længst ovre mod nytteprogrammerne, og som man kan se på placeringen også et af dem helt uden realitelementer. Reality og madlavningsprogrammer er ellers blevet en populær blandingsgenre inden for de seneste par år.

Madlavningsprogrammets smagsformidling

“

“Hvordan formidler madprogrammer på tv madens smag? Hvornår får jeg en sanselig smagsoplevelse? Og hvordan kan det i det hele taget lade sig gøre for et madprogram at konstruere en smagsoplevelse, når de to vigtigste sanser – nemlig smags- og lugtesansen – ikke er i spil?”²⁴

Selvom genren madlavningsprogram kommer i mange forskellige udgaver har de alle det samme centrale udgangspunkt – mad. De omhandler det at lave mad og derfor er det interessant at se på hvordan de gør det, og især på hvordan det er at madlavningsprogrammet får vores tænder til at løbe i vand og at man nærmest kan smage og dufte maden værterne i programmet er i færd med at kokkerere. Katharina Thordis Raagaard har skrevet en artikel i *Mediekultur* hvor hun gør rede

²⁴ Katharina Thordis Raagaard: At sanse smagen af tv-medieret mad. *Mediekultur* 2010, 48, s. 115

for dette sansemæssige paradoks, som hun selv beskriver det. Vi vil først gennemgå hvordan denne sanselige smagsoplevelse kommer til udtryk i tv-mediet og endelig hvordan den bliver formidlet i et program som *Spise med Price*.

Et madlavningsprogram vil forsøge at vække noget sanseligt i seeren og skabe en fysiologisk oplevelse af smag. De værktøjer madlavningsprogrammet har til rådighed er de audiovisuelle sanser og via seerens øjne og ører skal de forsøge at vække smags-, lugte- og til dels følesansen. Madlavningsprogrammet ønsker at tappe ind i seerens forforståelse og bruge de erfaringer som ligger indlejret i sindet hos denne. Hvis dette lykkes skaber de en sanselig smagsoplevelse. Et af kodeordene i denne sammenhæng er synæstesi²⁵. I den klassiske opfattelse af sanserne er en enkelt sans knyttet til en legemsdel. Synssansen til øjnene, høresansen til ørerne, følesansen til huden og så videre. I denne sammenhæng skal den receptive oplevelse af sanserne dog tænkes mere kombinatorisk.

“

“I stedet for at tænke på, at sanserne er lig kroppens receptorer... så skal f.eks. smagsoplevelsen tænkes som den receptive oplevelse, der sker i kombinationen mellem munden, næsen, følelsen (der både vurderer overflader og temperaturer), hørelsen og synet.”²⁶

Derfor vil man kunne opleve at man via samspillet mellem de visuelle og auditive sanser kan opleve at de andre sanser bliver taget i brug så man for eksempel føler at man næsten kan dufte eller smage en ret der bliver lavet i fjernsynet. Dette er en synæstisk oplevelse som sker når et sanseindtryk fremkalder en anden sanselig fornemmelse.²⁷

“

“Det står altså klart, at via den multisensoriske perception kan både syns- og høresansen være lige så vigtige som den fysiologiske smagssans for skabelsen af en smagsoplevelse. Dette forklarer dog stadig ikke, hvordan madprogrammets seere kan have en samlet og “færdig” smagsoplevelse, når de kun har to sanser at trække på i receptionsprocessen.”²⁸

En brik til puslespillet om seerens sanselige oplevelse skal findes i begrebet mirror-synæstesi²⁹. Her bruger trækker hjernen på personlig sensorisk erfaring. Man

²⁵ Begrebet synæstesi stammer fra neuropsykolog Jamie Ward (2008) som Katharina Thordis Raagaard bruger i sin fremstilling af den tv-medierede forestilling af mad.

²⁶ Katharina Thordis Raagaard: At sanse smagen af tv-medieret mad. *Mediekultur* 2010, 48, s. 116-117

²⁷ *Ibid.*, s. 117

²⁸ *Ibid.*, s. 117

²⁹ For en mere detaljeret beskrivelse af begrebet se: Katharina Thordis Raagaard: At sanse smagen af tv-medieret mad. *Mediekultur* 2010, 48

kan beskrive det som en slags forforståelse af situationen eller aktiviteten der sker i tv-programmet. For eksempel vil hjernen genkalde sig følelsen af et kys, hvis der er nogen der kysser på tv, eller hvis værten i et madprogram dufter til en ret eller en råvare og udbryder: "Mmmm!" vil hjernen genkalde sig hvordan det er at dufte noget rart. På den måde vil seerens erfaringer gå ind og erstatte de manglende sanser som en del af den hele sanseoplevelse.

Denne forforståelse som seeren har, indeholder også Bourdieus smagsforståelse. Den omhandler det æstetiske i modsætning til synæstesen der omhandler den fysiologiske og kemiske sansning af maden. Bourdieus smagsforståelse siger at når maden smages er det ikke kun fysiologisk, men at sansningen også inkorporerer en æstetisk og kulturel smagsdom under vejs i afkodningen af smagen. Denne anderledes tilgang til smag kan ikke umiddelbart oversættes til begreber fra den fysiologiske tilgang som for eksempel tør, sød, salt eller saftig. Den æstetiske tilgang forholder sig nærmere til begreber som skønhed og afsky. Det der dog er særligt ved denne tilgang, og gør den ekstra relevant i tv-sammenhænge, er at den også kan opstå inden man fysisk smager på maden. I den æstetiske tilgang ligger også samfundets kulturelle normer og vurderinger af god smag.³⁰ Den følgende oversigt beskriver de forskellige elementer der er inkluderet i forforståelsen.

1. Den kulturelle:
 - a. Hvad siger vores kultur
 - b. Vores sociale liv
 - c. Vores historie
2. Den subjektive erfaring:
 - a. Hvad har vi selv erfaret før
 - b. I hvilke omgivelser har vi erfaret det
 - c. Og var smagen en, der smagte os godt

³⁰ Ibid., s. 118-119

3. Den kognitive (objektafhængige):
 - a. Hvilke kvaliteter har maden
 - b. Og kender vi som spisere til disse kvaliteter³¹

Madlavningsprogrammet skal både bruge det synæstiske aspekt, og appellere til seerens forforståelse når de skal forsøge at skabe en forståelse for madens karakteristika. Endelig afhænger det hele af de forskellige dramaturgiske værktøjer de har til rådighed og genrekonventioner der eksisterer inden for det enkelte program.

Madprogrammets æstetiske relation =

Forforståelsen + madens smagsæstetiske karakteristika + genrekonventioner³²

Smagsformidling i Spise med Price

Når man kigger på de enkelte programmer i Spise med Price, genkender man synæstioplevelsen, og den måde de formidler smag i tv-mediet som forklaret i foregående afsnit. Vi vil i det følgende slå ned på konkrete situationer hvor man særligt kan se synæstioplevelsen folde sig ud, og hvordan forforståelsen bliver taget i brug.

I afsnittet Napoleon Special finder vi et glimrende eksempel på hvordan nuancerne mellem to forskellige retter bliver trukket op og forskelligheden mellem de to retter bliver illustreret, selvom de to retter simultant bliver forberedt. Dette sker ved hjælp af krydsklipning mellem de forskellige stadier i tilberedningen af de to retter, Kylling Marengo og Beef Wellington. Som afsnittets titel giver udtryk for er temaet Napoleon. Umiddelbart forbinder man ikke lige mad med Napoleon, men nærmere er det krigsførelse man kommer til at tænke på. Dette illustrerer Adam og James i deres historiefortælling når de er nået til det endelige opgør hvor Napoleon blev besejret ved Waterloo ved at oprette to lejre. Adam mod James; Frankrig mod

³¹ Ibid., s. 120

³² Ibid., fig. 1, s. 121

England; Napoleon mod Wellington; Kylling Marengo mod Beef Wellington; det rustikke mod det luksuriøse. Dette er en del af den altid eksisterende tone af konkurrence mellem brødrene, og er her også sat mildt op som en konkurrence eller for at blive i krigsterminologien et slag mellem Adam og James.

“ ...men du har ingen ingredienser? Nej det havde Napoleons kok heller ikke da han lavede den første gang!”³³

Kyllingen Marengo bliver indledt af en historie om at Napoleons kok har fundet alle ingredienserne til rettet lige efter et vundet slag, og derfor er ret tilfældigt og rustikt sammensat. Historien bliver ledsaget på billedsiden af en lille sketch hvor en skuespiller løber rundt og finder ingredienserne for eksempel i et løb til en kanon. Når der bliver klippet tilbage til køkkenet rækkes Adam den samme flettede kurv som skuespilleren i indslaget har samlet ingredienser i, kvitterer med et “Merci!” og går ud i haven til det som han nu kalder feltkøkkenet.

“ Lidt olivenolie, det havde de selvfølgelig med i feltkøkkenet. En stump brød. Lidt urter. Tomater. Nogle æg! Levende krebs – som selvfølgelig kravlede rundt need i en lille å. Løg. Hvidløg. En kylling! Svampe. Og endelig – Lidt cognac fra Napoleons lommelærke.”³⁴

Adam ønsker at tilsyneladende at tilberede retten på den samme måde som Napoleons kok og skærer derfor kyllingen op med en ryttersabel. Selve opskæringen af kyllingen er klippet ud og erstattet er en grafik med faldende sabler og lyden af disse. Denne præsentation af retten er, udover at være underholdende, med for at guide seeren ind i den stemning der er omkring retten. Det er det rustikke køkken vi skal ind i her. Efterfølgende klip er et nærbillede af en lækkert stegende oksemørbrad ledsaget af let klassisk musik der understreger det luksuriøse ved dette store stykke oksemørbrad. Nu er vi inde hos James der ironisk kalder mørbraden: “*En lille diskret bøf*”. Han nævner også at den hører til blandt luksusretterne hvorefter han nævner ingredienserne som alle er fra den dyre skuffe. Krydsklipningen mellem forberedelsen af de to retter fortsætter, hver gang tydeligt afmærket med skift i musikken. Når Adam skal til at arrangere sin moderne

³³ Anders til Adam i Napoleon Special – 00:15:40

³⁴ Napoleon Special – 00:16:22

version³⁵ af Kylling Marengo hører man på lydsiden, da Adam netop har hentet et stykke kyllingebryst fra panden og kameraet viser et supernærbillede af dette, at den sprøde kylling nærmest knaser under udskæringen alt imens Adam siger: "Uhh, det er dejligt ristet i hvert fald." Herefter følger en kavalkade af supernærbilleder af maden der minutiøst bliver arrangeret på en tallerken, efterfulgt af en voiceover der fortæller og forklarer i et indbydende toneleje. Billederne har en let vignetering, noget vi gætter på er påført i post-production, som hjælper til at få billederne af maden til at se smukkere og mere dekorativ ud. Det er ord som sprød kylling, oregano og merian, saften fra kødet, grimt indkogt kalvefond, madeira, bisque, english-breakfast, brugen af forskellig slags musik og så den endelige dom når brødrene præsenterer og smager hinandens retter, at seeren skal trække på sin forforståelse og sin sensoriske erfaring for at kunne fremkalde sig en fornemmelse af smag. Et andet virkemiddel som bliver brugt hyppigt i programmerne er for at tage et eksempel *pasta-cam*³⁶. Dette er en kameraføring der ønsker at give indtrykket af at være en førstpersons vinkel fra den enkelte råvare eller køkkenmaskine. I *pasta-cam* tilfældet er det et supernærbillede af pastamaskinen som er i gang med at rulle pastaen ud. Her er der i post-production påført et filter og noget grafik som viser hvad man ville se i et videokamera. Denne gimmick kan bruges til at understrege de forskellige kvaliteter, detaljer og funktioner den enkelte køkkenmaskine eller råvare har.

“

Man udsætter simpelthen dejen for et moderat fysisk pres.”³⁷

Med brugen af *pasta-cam* sammen med James' beskrivelser af dejen ønskes der at give en fornemmelse af pastadejens konsistens og smidighed. Der sættes her krav til seerens forforståelse, selvom man hjælpes godt på vej visuelt. Spise med Price kræver, som vi kan se og tidligere har nævnt, en hvis forforståelse inden for den gastronomiske verden. Man vil ikke få samme oplevelse ud af programmerne hvis man kom til dem som en komplet nybegynder i et køkken.

³⁵ Adam har udover den rustikke version, som han afslører at han godt ved ville komme til kort i forhold til Beef Wellington, forberedt en moderne er mere luksuspræget version af Kylling Marengo.

³⁶ Her kan nævnes at der blandt andre er brugt foie gras-cam, ovn-cam, grill-cam og andre råvare/køkkenmaskine+cam

³⁷ An Offer You Can' Refuse – 00:08:33

De enkelte elementer af Spise med Price

Umiddelbart synes programmet *Spise med Price* som et enkelt program, men når man ser nærmere på de enkelte dele, ser man at der faktisk eksisterer mange lag i fortællingerne om mad. Først og fremmest er der selvfølgelig det didaktiske lag som handler om tilberedningen og læren om mad, som er programmets hovedformål.

“

“Jer der kender programmet ved også at det faktisk er mest mad jo, det er jo sådan set et madprogram hvor der er et krydderi der hedder halløj.”³⁸

Under det lag deler *Spise med Price* sig ud i flere forskellige forgreninger som alle spiller en rolle i programmet som et hele. Overordnet beskrives det af Anders Johansen som en form for halløjkrydderi. Der er mange elementer af fiktion som hjælper til at holde den røde tråd gennem det enkelte program. Man kan for eksempel nævne det miljø de har skabt omkring sommerhuset med postbud, naboer og landbetjent eller Adams polske rengøringsdame. Der er også et effektlag hvor vi for eksempel finder *portalen*. Så er der et lag omkring faderen John Price, både omkring minderne som de to brødre deler ud af, men også de forskellige arkivklip af faderen som også underbygger fortællingen. Der er også et lag som fungerer brødrene imellem og handler om deres indbyrdes forhold til hinanden og hvordan det kommer til udtryk i programmet. Det ser man for eksempel i det vi kalder våbenkapløbet, hvilket er en intern konkurrence mellem brødrene om hvem der har mest og mest spændende køkkenudstyr. Det er ikke noget de har opfundet til programmet, men et element de har taget fra deres virkelige liv til tv.

Værterne

Som nævnt er *Spise med Price* et madlavningsprogram med personality-elementet som det bærende. Vi vil i dette afsnit se nærmere på værternes rolle i programmet. Med værterne menes naturligvis de to hovedpersoner, Adam og James Price, men også instruktøren Anders Johansen har efter vores mening en rolle at spille. Teoretisk læner vi os op ad Donald Horton og R. Richard Wohls artikel *Massekommunikation og parasocial interaktion: Et indlæg om intimitet på afstand* fra

³⁸ TV-festival – 00:27:15

1956. Først vil der være et rent teoretisk afsnit og derefter en analyse af værternes rolle i de to udsendelser, *An Offer You cant Refuse* og *Napoleon*.

Parasocial relation

Artiklen er over 50 år gammel og det gør at nogle ord, begreber og eksempler er noget uddaterede, men vi prøver her at opstille hovedpointerne, oversat til "moderne" sprog.

Horton og Wohl opstiller først og fremmest to vigtige definitioner for forholdet mellem tv-"optrædende", i vores tilfælde værterne, og seere. Disse to forhold er afgørende for om tv-værten, og dermed programmet er succesfuldt. Den første kalder de *parasocial relation*, og det definerer de således:

“

"de nye massemedier ... giver en illusion om et forhold til den optrædende, hvor man står ansigt til ansigt med vedkommende. ...De mest ophøjede og berømte folk møder man som sad de i en kreds af ens ligestillede. Denne tilsyneladende personlige relation mellem seer og optræder kaldes en parasocial relation."³⁹

Der bliver med andre ord indgået en *parasocial relation* mellem den optrædende og seer når de begge går ind for præmissen om at deres relation er så virkelig som muligt. Hvis bare den ene part ikke accepterer at deres relation er en "tilsyneladende personlig relation" opstår den parasociale relation ikke. Seeren skal altså så at sige være med på legen om at det virkelighed, ligesom værten, eller den optrædende, skal gøre alt for at fremstille legen så realistisk som muligt. Et eksempel kunne være børnefjernsyn. *Bamses Billedbog* er kun et rigtig godt program for de seere der kan leve sig ind i det fiktive univers der bliver fremstillet. Det er så hovedsagligt børn. Når man bliver for gammel til at acceptere Bamse og Kylling som virkelige, i det fiktive univers, opstår den parasociale relation ikke og programmet mister værdi for seeren. Omvendt er det også nødvendigt at skuespillerne inde i Bamse og Kylling spiller deres rolle helt ud, da ingen vil kunne indgå en parasocial relation med dem hvis skuespillerne gik og snakkede om private affærer under programmet.

³⁹ Mediekultur nr. 26 – s. 27

Parasocial interaktion

Det andet begreb, *parasocial interaktion*, betyder at den optrædende simulerer at føre en samtale med seeren.

“Nogle gange ses ”skuespilleren” - uanset om han spiller sig selv eller udfylder en fiktionsrolle – i samspil med andre; men ofte henvender han sig til seeren, bruger den direkte tiltaleform, og taler som om han konverserer personligt og privat.”⁴⁰

Dette ses ofte i de fleste tv-programmer hvor der er en vært. Et godt eksempel fra den aktuelle sendeflade er Quiz-hjørnet og Lykketimen på Kanal 4. Her taler de forskellige værter direkte til seerne, for at minde dem om at det er tid til at ringe. Ofte i ental, altså ”du” i stedet for ”I”, for at gøre det endnu mere personligt.

Personae

“Det bemærkelsesværdige faktum ved disse personae er at de kan hævde og opnå en fortrolighed med bogstaveligt talt masser af fremmede, og selv om denne fortrolighed er en efterligning og skygge af ordets egentlige betydning, er den ekstremt indflydelsesrig og tilfredsstillende for de store mængder mennesker som villigt modtager den og deler den.”⁴¹

Horton og Wohl bruger begrebet personae⁴² om personer der er kendt fra tv eller radio. I dag ville vi nok med et bredt begreb kalde dem mediepersonligheder eller kendisser. Et udtryk der også sagtens kunne dække Adam og James Pricers status i Danmark.

“Personaen kan betragtes af sit publikum som ven, rådgiver, trøster, og rollemodel;”⁴³

Igen skal man huske at artiklen blev skrevet i 1956, og selvom det var i USA var der samlet set ikke mange sendetimer og derved ikke frygtlig mange af sådanne personae, og derfor var fokus på dem der var utrolig stort. I dag vil de fleste voksne nok mene at ovenstående citater virker lidt overdrevne, da vi har så mange forskellige kendisser at de færreste får et så tæt parasocialt forhold til en enkelt. Det

⁴⁰ Ibid., s. 27

⁴¹ Ibid., s. 28

⁴² Oprindeligt et psykologisk begreb brugt af psykiater Carl Gustav Jung

⁴³ Mediekultur nr. 26 – s. 28

ses nok mest blandt børn, fx Niels Christian Meyer i rollen som Bubber i forskellige programmer. Eller blandt deciderede fans. Dog er der eksempler på personae med sådan magt, også over voksne "ikke-fans"; Gunnar "Nu" Hansen var en fast stemme for det meste af befolkningen gennem mange år. Med et noget mindre publikum, men stadig med en stor autoritet kan nævnes en radiovært som Jørn Hjørtung.

Disse personae, eller kendisser, spiller alle, mere eller mindre bevidst, en rolle når de "optræder" i deres medie, og nogle af dem endda også i stor grad udenfor deres medie. For eksempel Jan Linnebjerg som Pyrus eller Paris Hilton. Deres succes afhænger af i hvor høj grad deres rolle fremstår som et troværdigt billede på deres rigtige jeg.

“ “Det er et ufejlbarligt kendetegn ved disse "personlighedsprogrammer", at personaen er den, der anstrenger sig mest for at skabe illusionen om fortrolighed.”⁴⁴

Det gælder altså om få sin rolle til at fremstå mindst muligt som en rolle.

Parasociale forhold i Spise med Price

Som nævnt så mener vi at Spise med Price er et meget værtsbåret madprogram og at de to brøders evner som tv-værter er meget vigtige for programmets succes. De er utrolig dygtige til at skabe den parasociale relation med seeren. Man føler ofte at de lige så godt kunne stå hjemme i ens eget køkken og kokkerere.

“ “26-06-2010 16:49 Pernille
Hej Price-Brothers. Jeg sidder gang på gang og ser jeres fantastiske program og bliver inspireret af jeres kunnen. Men Adam for søren: TAG NU DEN OPVASK!!!!!! Rigtig god weekend :D⁴⁵

Ovenstående citat er taget fra programmets gæstebog på DRs hjemmeside. Det er et eksempel på en seer som går med på spøgen og accepterer programmets opstillede virkelighed. Dermed indgår hun en parasocial relation med de to brødre. Hun føler sig så meget som en del af programmets virkelighed at hun i sympati med James opfordrer Adam til at hjælpe med at tage opvasken⁴⁶.

⁴⁴ Ibid., s. 29

⁴⁵ Citat fra Gæstebogen på dr.dk/spisemedprice

⁴⁶ I hele sæson 1 står James altid alene tilbage med opvasken.

Med hensyn til den parasociale interaktion har man i Spise med Price valgt at bruge instruktøren Anders som stedfortræder for seeren. Det er oftest ham de taler med og kigger på. Nogle gange er han foran kameraet, men for det meste er han ude af billedet hvorfra han stiller spørgsmål, kommenterer og instruerer brødrene.

“...og at der også står et menneske foran dem, fordi at de kameraprøver jeg lavede med dem og den dummy der også viste at de fungerer meget mere afslappet hvis de ikke skal kigge i kameraet og hvis de bare skal fortælle og stå og lave mad mens der er en der snakker med dem. Så de ikke skal tænke over – hvad skal jeg fortælle nu og hvad er det der skal formidles her. Så det kommer af sig selv og så det der mangler, det spørger jeg bare til.”⁴⁷

Det er altså meget sjældent at Adam og James taler direkte til seerne, og derved opnås der ikke så meget parasocial interaktion. Det ses ellers i mange andre madprogrammer at værten taler til seeren og kommer med råd og opfordringer i direkte tale til seeren for på den måde at skabe illusionen om interaktion. Sådan gør for eksempel Jamie Oliver ofte. Det Spise med Price eventuelt kunne tabe i manglende parasocial interaktion her, vindes, efter vores mening, til gengæld ind igen i parasocial relation via samtalerne med Anders.

“Adam henvendt til kameraholdet og Anders: “Hvad siger I drenge? Har I smagt østers?” Anders: “Sandheden er at jeg aldrig har smagt dem rå.” Der grines. James: “Så lav en venlig en.” Anders: “Ja, en lille.. måske bare en lille.”⁴⁸

At de hele tiden er to eller tre mand der fører en samtale gør at det faktisk virker som en ægte samtale, der ligeså godt kunne foregå i et af deres private køkner. Hvilket det så også gør. De fleste seere er nemlig godt klar over at optagelserne foregår i Adams sommerhus, hvilket giver yderligere realisme og en stærkere fortrolighedsfølelse fra seeren.

Personae – fortrolighed

Med hensyn til fortrolighed og roller så brødrene i hvert fald en kæmpe fordel. Nemlig at de er brødre. Programmet arbejder meget med brødrenes indbyrdes forhold, både med interne drillerier, men også i de små interviews på terrassen og foran vinduet. De to brødre fremstår, forståeligt nok, meget ægte i deres roller som storebror og lillebror. Man bliver som seer meget nemt overtalt til

⁴⁷ TV-festival – 00:24:30

⁴⁸ Kan de lide østers 00:06:32

at acceptere deres roller som brødre. Med alt hvad det indebærer, både af drilleri men også af indbyrdes indforståethed og generelt tætte relationer.

“ ...så er der jo også nogle meget varme følelser for hinanden, som man godt kan lide at være i – altså taler I om kærlighed? – Ja, det er det jeg tror man grundlæggende godt kan lide at være I stue sammen med.”⁴⁹

Normalt ville et program med to værter som seerne ikke vidste om var så tætte også udenfor skærmen, her skulle investere tid og energi i at bygge dette forhold op. Og stadig ville det sandsynligvis stadig ikke virke så troværdigt som den ægte vare med brødre af kød og blod.

Brødrenes indbyrdes fortrolighed afspejler sig altså også i forholdet til seerne. For eksempel giver interviewene på terrassen ofte et indblik i fælles oplevelser helt tilbage til deres barndom. Her svarer de på private spørgsmål direkte stillet af seernes repræsentant, instruktøren Anders Johansen. Vi får på den måde et indblik i værternes liv “bag facaden” både i selve programmet, (men kan sige at disse interviewsituationer fungerer som en slags *middle region*), men også *deep backstage*⁵⁰, altså i deres “rigtige” privatliv. . Og ganske ofte får man som seer indtrykket af at deres liv som brødre bag skærmen minder utrolig meget om det foran kameraet.

De formår på den måde at få deres roller til at virke nærmest fuldstændig som deres virkelige jeg, og det får dem til at fremstå meget ægte og troværdige.

Brødrekamp

“ Brødrene om James’ pastamaskine: “Du har haft den i seks-syv år – jæh – den er dyr og du har ikke sagt noget? - Arj! *griner* – Er det egentlig ikke et brud på reglerne I våbenkapløbet? – Aaaj det vil jeg ikke sige naa – DET der svarer til at opstille SS20 raketter liiige op af en landegrænse og ikke rigtigt have sagt noget, altså det der det... jeg kan ikke... START den!”⁵¹

Et af de elementer fra tjeklisten der går igen i alle tre sæsoner er den interne rivalisering mellem brødrene. Hovedsporet her er en konkurrence på køkkenudstyr, som der falder en kommentar til ved hver given lejlighed. Det gælder alt fra mindre og billigere ting som gryder og mandolinjern, til dyre elektriske redskaber som kaffe

⁴⁹ TV-festival – 00:14:23

⁵⁰ Middle region og deep backstage er begreber taget fra Joshua Meyrowitz.

⁵¹ Battle of brothers – 00:05:05

-og ismaskiner. Konkurrencen går så vidt at der bliver lavet et helt ekstra program *Battle of the Brothers*, som er en lang optælling af hvem der har flest redskaber i sit køkken.

Men rivaliseringselementet spreder sig også til andre aspekter af programmet. Nogle gange meget udtalt og målbart, eksempelvis konkurrer de to brødre i et afsnit om hvem der hurtigst kan røre en mayonnaise. Andre gange foregår det mere udtalt, for eksempel i *Some like it Hot* hvor de tester hinandens evne til at spise stærk chili. Det er her ikke en egentlig konkurrence men man fornemmer alligevel et element af rivalisering.

Således er der også konkurrence i vores to udvalgte afsnit. *I an offer you cant Refuse* er det James quiz til Adam der udgør brødrekonkurrencen. Den virker både som en slags rød tråd i programmet og en reference til Godfathertemaet, som ellers ikke bliver nævnt ved navns nævnelse, før til sidst i programmet hvor quizen både fungerer som humoristisk afslutning og afsløring af temaet.

I Napoleon er hele den sidste del af programmet bygget op som en lang konkurrence mellem James og Adam, der indtager rollerne som Wellington og Napoleons kokke, og kreerer henholdsvis Beef Wellington og Kylling Marengo. James som laver en meget eksklusiv ret bliver placeret indendørs i det store køkken, mens Adam laver sin mindre eksklusive og mere primitive ret i det udendørs "feltkøkken" på terrassen. Til slut i programmet spiser de retterne og kårer en slags "bedste ret", uden dog at gøre et større nummer ud af det.

Gennem alle programmerne holdes Brødrekampen i en humoristisk drillende, men alligevel kærlig tone de to brødre imellem. Der er broderlig hovmod og misundelse. Man forestiller sig at tonen også ude i virkelighedens verden ville være således mellem to brødre der holder af hinanden, og sammen laver noget de begge brænder for.

“

James fortæller om sit udstickersæt: "...en lille kerne herinde som vi skal have ud. Og jeg har taget mit lille udstikker sæt med *kigger skælmisk på Adam som straks holder op med at røre og siger sarkastisk til James: – Neeeej, vil du ikke fortælle os om dit udstickersæt? Og det vil James selvfølgelig gerne: -

Våbenkapløbet behøver jo ikke altid være store ting ik? Det kan også være små gizmos og lækre små ting som man har ikke? Jeg har et og Adam har IKKE et. Det betyder OGSÅ noget.”⁵²

Man får som ser det indtryk at dette også er deres private omgangstone og det er med til at gøre dem meget troværdige på skærmen.

Shot-to-shot

Som et led i vores analyse af Spise med Price har vi valgt at lave en shot-to-shot analyse af de første to og et halvt minut af to programmer. Vi har valgt et program fra henholdsvis første og tredje sæson for at se på udviklingen af selve konceptet og metoderne tv-holderen bruger til at producere programmet. Vi vil her især fokusere på forskelle mellem programmerne.⁵³

Arkivklip / Familieliv

I *An offer you can't refuse* starter hele programmet ud med en establishingscene (Refuse Klip 1, RK1) via et arkivklip fra 70'erne hvor to personer sidder og spiser spaghetti. Den ene siger: "Jeg kan godt spaghetti, jeg ka'!" og den anden: "Mmmm, det smager godt!" Det giver en indikation på at det nu skal handle om pasta, hvilket vi også senere finder ud af er sandt. I *Napoleon Special* går introen direkte på uden nogen nærmere forklaring. Introcollagen er den samme, men selve præsentationen af titlen og emnet i programmet er forskellig (Napoleon Klip 2 og 3, NK2+3). Selve arkivklippene er et gennemgående tema i *An offer you can't refuse* og bliver brugt til at holde den røde tråd gennem hele programmet. Det er arkivklip fra det samme program om spaghetti fra 70'erne, som både indleder programmet og slutter det af hvilket skaber en slags rammefortælling om pastaen som tema.

I løbet af den første sæson bruges arkivklip hyppigt og især af John Price. Efterhånden som vi kommer længere hen i sæsonerne kommer det til at handle mere og mere om brødrene selv, og mindre om deres forældre. Udviklingen af programmet er således gået længere væk fra arkivklip og har drejet fokus længere væk fra John Price og over på Adam og James. Vi ser i det udvalgte program fra sæson tre at det kun indeholder et enkelt arkivklip, af Otto Leisner (NK18+19). Der

⁵² Ibid., 00:07:05

⁵³ Se bilag

bliver i stedet for at bruge arkivklip til underbygge temaet brugt egenproducerede filmklip om Napoleon og Maria Walewska, brødrene som lige pludseligt laver mad på tøjhusmuseet i København og et interview med Mette Fugl, som er korrespondent på DR i Bruxelles, som de fingerer er direkte.

Generelt er der blevet skåret meget ned på brugen af arkivklip fra sæson et til sæson tre. Blandt andet er to af de mest kendte fra sæson et, som også er blevet til catchphrases for programmet, næsten udgået. Klippene stammer fra *TV-køkkenet* med Conrad og Aksel, og bliver i starten brugt hver gang brødrene skal bruge salt eller smør. Næsten hver gang en af brødrene spørger efter salt, klippes dette ud og erstattes med: "Aksel, hvor har du gjort af mit salt?!". Det mest kendte af citaterne, som brødrene nu selv også har overtaget og husker selv at sige er: "Riiiiigeligt smør!"

Dramaturgi

Et af de lag der kan findes i et hvert afsnit af *Spise med Price* er dramaturgi, som betyder handlingslære. Vi vil altså undersøge hvilke metoder programmerne bruger til at fortælle deres forskellige historier i forbindelse med teamet. Vi vil i de næste afsnit se nærmere på lidt teori bag begrebet dramaturgi og den praktiske udførelse af det i programmerne. Med hensyn til teori har vi valgt hovedsagligt at gå ud fra Peter Harms Larsens "*De levende billeders Dramaturgi, bind 2*".

Fortællemåder

Harms fremsætter fire måder man indenfor tv kan fortælle sin historie på⁵⁴. Den dramatiske, den episke, den didaktiske og den lyriske fortællemåde. Tidligere var de forskellige måder tydeligt adskilte, men i moderne tv bruger man ofte to eller flere fortællemåder, enten sammen eller på forskellige tidspunkter i handlingen. Her følger en hurtig gennemgang.

- Den dramatiske er den vi kender fra for eksempel DRs søndag aften-kl 20 serie, som *Edderkoppen* eller *Borgen*. Den er karakteriseret ved en meget scenisk fremstilling. Der er ingen direkte fortæller, og publikum og seere

⁵⁴ De levende billeders dramaturgi s. 20-21

bliver ikke tiltalt eller nævnt.

- Den episke fortællemåde er beskrivende, refererende og genfortællende. Der er en direkte fortæller som fungerer som medoplever. Og publikum eller seere bliver ofte tiltalt af denne. Bruges ofte i programmer med historisk tema, for eksempel om vikingetiden eller en anden kortere eller længere periode.
- Den didaktiske fortællemåde bruges når man vil opnå struktur over, og perspektiv på, de fremlagte oplysninger. Karakteristisk er det også at man bruger logik og argumenter til at fremføre sin sag. Fortælleren er synlig og en vidende autoritet der direkte kan påvirke det publikum der *oplever sig selv som et direkte tiltalt objekt for belæring og overtalelse*⁵⁵. Dette er den primære fortællemåde i de fleste madprogrammer. Ligesom den også dominerer for eksempel gør-det-selv- og haveprogrammer.
- Den lyriske måde anvender ofte symbolik og/eller billeder der fremstiller fortælleren subjektive følelser og holdninger. Sammenhængen findes via selvstændige udtryksmønstre, associationer og metaforik. Fortælleren er jeget, enten direkte eller via symbolik eller billeder. Publikum handler og føler subjektivt. Dette er den mest "kunstneriske" fortællemåde. Et eksempel kunne være Jacques Tatis film.

Vi vil i praksisafsnittet eksemplificere hvordan og hvor meget Spise med Price bruger de forskellige fortællemetoder.

Praksis

Som vi også har nævnt tidligere så er brødrene Price ud af en familie af artister eller kunstnere. Blandt andet siger de selv at deres far var en glimrende historiefortæller. Og de har åbenbart arvet samme evner og lyst, for det er jo også noget de selv arbejder med til hverdag. Adam selvfølgelig mest direkte i sit job som manuskriptforfatter på flere forskellige dramaserier. Men også James som musiker

⁵⁵ Ibid s. 21

fortæller historier, ligesom de før har arbejdet sammen om flere teaterstykker. Dette ses tydeligt i programmerne. Deres lyst og/eller evne til at sætte en historie, om mad, sammen ud fra et tema er større end i de fleste madlavningsprogrammer.

Det dramatiske element er klart med til at skille Spise med Price ud fra faktisk talt alle andre programmer indenfor genren, men det er også klart at genren sætter sine begrænsninger med hensyn til hvor bredt dramaelementet, hvor brødrene ellers er eksperter, kan få lov at udfolde sig. Det er derfor den didaktiske fortælleform der dominerer programmet.

Didaktisk fortælleform

Som man kan forvente af et program der gerne vil bringe tv-køkkenet tilbage, så bruger Spise med Price hovedsagligt den didaktiske fortælleform. Den bruges under selve madlavningen, som trods alle de andre elementer i programmet stadig udgør grundpillen i Spise med Price.

Et eksempel på den didaktiske fortælleform i et af vores udvalgte programmer er Napoleon Special 21,09 til 21,42 hvor James viser hvordan man pakker sin Beef Wellington ind og sætter den i ovnen.

21,09: Han begynder med at komme med et tip til de seere som ikke lige kan skaffe det udstyr eller de varer som han bruger. I dette tilfælde en stor plade buttedejer. Hvis man ikke kan skaffe sådan, så kan man altså bare tage to plader og lægge ved siden af hinanden. Han giver altså en løsning på et potentielt problem for seeren. Sekvensen starter med halvnær Af James fra 21,09 til 21,13.

21,13 Her går kameraet over til supernær af hans hænder der arbejder med maden, således at det er maden der er i fokus selvom man kan høre James der giver tips om buttedejerplader.

21,20 Nyt klip, men stadig supernærbillede af James hænder der arbejder med retten. Hans stemme har ændret sig til en slags fortællerstemme, der fortæller hvad han gør, og kommer med argumenter for hvorfor han gør det.

21,25 Kameraet zoomer lidt ud så man kan se hele stegen, der nu skal pakkes. James forklarer som sådan ikke hvordan det skal gøres, det klarer kameraet der filmer indpakningen, men han fortæller at det er vigtigt at gøre det forsigtigt.

21,29 Stegen skal flyttes over på en bageplade og kameraet følger i nærbillede. James forklarer hvad han gør, og med ordet "lempe" opfordrer han endnu engang seeren til at være forsigtig under dette arbejde.

21,33 Halvtotal af James, nu tilbage på sin faste plads ved arbejdsbordet. Han fortæller hvad han gør.

21,36 Igen et nærbillede af den indpakkede steg der bliver smurt.

21,38 Halvtotal af James der sætter stegen i ovnen.

Denne sekvens er i sin helhed et typisk eksempel på didaktisk madfjernsyn.

Episke fortællemetode

Den episke fortællemåde var så godt som ikke eksisterende i de to første sæsoner af *Spise med Price*. Enkelte gange fortæller de for eksempel om hvordan eller hvornår de første gang stødte på en bestemt ret, ligesom der også under terrasseinterviewene nogle gange er korte historier fra barndommen. Men til sæson tre blev der indført et næsten fast episk, omend meget kort indslag. Det er ikke i *Napoleon Special* men i de fleste andre sæson treprogrammer. Indslaget går ud på at tilberedningen af en del af en ret, for eksempel citronmånen i *Sur Sur Sur* bliver vist bagfra samtidig med at den bror der står bag, fortæller ind over klippet hvad og hvordan han gjorde det.

I *Napoleon Special* er der dog et andet eksempel på episk fortællemetode, det er i de hjemmelavede klip der er lagt ind af Maria Walewska og af Napoleons kok der for første gang finder ingredienserne til Kylling Marengo⁵⁶

Før filmen kommer på bliver der lagt op til filmen af Adam og Anders i køknet. Det er Adam der skal lave retten og derfor er det også ham der speaker ind

⁵⁶ *Napoleon Special* min 15,40-16,15

over filmen, som er uden tale, men med musik og effektlyde som årh og oui. Den 35 sekunder lange film, begynder derefter med overskriften *Slaget ved Marengo år 1800* (15,43) og viser kort hvordan Napoleons kok eventuelt kunne ha skaffet nogle af de forskellige ingredienser til retten, med Adams refererende fortællerstemme i baggrunden. Filmene om Maria Walewska fungerer på samme måde. De har alle den samme anderledes farveskala som vi har nævnt i shot-to-shotanalysen af indledningen af programmet, ligesom de også har fingerede ridser i filmrullen, som man normalt ser det i gamle film.

Den dramatiske fortællemetode

Det kan være svært at pege på enkelte steder i de 29 programmer hvor Spise med Price gør brug af den dramatiske fortællemåde. Et konkret eksempel kunne være fra *Some like it Hot*, hvor der gennem programmet bliver lagt op til en duel på hvem der kan spise den stærkeste chili con carne. Duellen udspiller sig til sidst i programmet. Endnu en gang med sepiafilter på kameraet for at skabe den rette *Once upon a time in the West*-stemning, og Ennio Morricone inspireret musik i baggrunden. Duellen varer kun et lille minut, men der er tydelige referencer i billederne, ligesom i musikken, til Sergio Leones film. Specielt de supernære billeder af brødrenes mund der indtager skefuldene af retten giver associationer til *Den Gode*, *Den Onde* og *Den grusomes* slutscene⁵⁷.

Generelt må man ellers sige om madlavningsprogrammer, og således også om *Spise med Price*, at det er svært at bygge dramatisk op. I hvert fald hvis man, som brødrene, har en intention om at lære noget madlavning fra sig, da det kræver en del didaktisk fortællemetode. Som sæsonerne skrider frem sætter de ellers mere og mere fokus på at fortælle en historie ud fra et bestemt tema⁵⁸, og man kan da også sige at programmerne generelt bliver mere dramatiske og narrative i sin opbygning som helhed, for eksempel *Some like it Hot* og *Den store Scoremiddag*. Men det er svært at fremstille programmet dramatisk, da det ville give meget ringe

⁵⁷ Duellen på Kirkegården, *Den gode, den onde og den grusomme*, 1966.

⁵⁸ Se mere under Tema

muligheder for at fremføre noget didaktisk samtidig. Det dramatiske element skal mere findes under selve opbygningen af programmerne.

Den lyriske fortællemetode

Ligesom det er tilfældet med den dramatiske fortællemåde så er det også ganske svært at lave godt didaktisk madfjernsyn udelukkende, eller bare delvis, med brug af lyrik. Igen er det ellers ikke fordi brødrene ikke er på hjemmebane. James er jo musiker af bestilling, og Adam er heller ikke helt tonedøv; *Adam har sågar haft en tjans som trommeslager i James' kapel til en sommer-revy*⁵⁹ Der bliver da også lagt en smule energi i den lyriske side af programmet. Bland andet er det James selv der har skrevet introen til programmet. Ligeledes udviser brødrene en vis film- og musikhistorisk indsigt når de sætter Ennio Morricone-musik på førnævnte duel fra *Some like it Hot*. Det er jo ikke ligefrem madopskrifter på lyrik, men det er med til at understrege en stemning i programmet.

To gange forekommer deciderede lyrisk-dramatiske indslag i *Spise med Price*, i *Tihvertifald, kylling* og i *Mortens aften Special*-programmet. Begge gange opfører brødrene en slags dukketeater. I *Tihvertifald, kylling* er det et indsat klip, dukkerne er kyllinger og der er tilsat akusmatisk ikke-diegetisk baggrundsmusik. I *Mortens aften Special* foregår det live på scenen, brødrene taler og synger, og de er akkompagneret af musik fra Anders og to dygtige musikere der ligeledes er på scenen, altså visualiseret diegetisk tale og lyd.

Humor

Som nævnt så er *Spise med Price* et hybridprogram, helt komprimeret kunne man kalde det "mad med humor". Ligesom med dramaturgien så er folkene bag programmet heller ikke helt på udebane her, James arbejder jo fast ved Cirkusreynen ligesom Anders Johansen tidligere har lavet satire-programmer på tv. Vi vil her se nærmere på hvad humor er, og hvordan man får den vekslet om til et underholdningsprogram og ud igennem et tv.

⁵⁹ Dr.dk/spise med price

“Men noget af det bedste sjov er jo sådan set det der opstår helt spontant”⁶⁰

Indtil TV2s åbning i 1988 var underholdning og fakta på tv i Danmark (s Radio) meget skarpt adskilt. Underholdningen bestod af ”rene” koncepter udviklet uden for tv, som quiz- eller sceneshows. TV2 var hurtige til at forny underholdningsgenren, både med egne programmer og programmer indkøbt fra udlandet. Siden er konkurrencen vokset betragteligt både fra flere danske (dog udenlandsk-ejede) kanaler, og udenlandske kanaler via parabol eller internet. Den skarpe konkurrence har udviklet underholdningsgenren så meget at de fleste underholdningsprogrammer i dag er hybrider, for eksempel har madprogrammer udviklet sig fra Tv-køkkenet til Spise med Price og Nak og Æd.

Humor

“Underholdning er måske det sværeste at lave godt på tv fordi dramaturgien er så skabelon- og formelagtig..... Underholdning indebærer for publikum frihed fra ansvar og forpligtelser, en anledning til at spænde af og more sig uden at blive stillet socialt og samfundsmæssigt til regnskab, og en mulighed for at få afløb for fantasier og følelser som man normalt ikke vil se i øjnene at man har – og derfor til daglig skal holde under skarp kontrol.”⁶¹

*Humoren lever af dissonans og diskrepans*⁶², siger Harms Larsen. Altså i uoverensstemmelsen mellem hvordan ting ser ud, og hvordan de er i virkeligheden.

“Dramaturgisk set opstår humor typisk s spændingsforholdet mellem et set up der retter en anelse eller en forventning i én retning, og et pay off med twist der overrasker ved at gå i modsat retning.”⁶³

Det er altså ofte overraskelser i forholdet mellem to ting der udløser humoren. Ovenstående kunne typisk være en vittighed. Når man snakker ironi og satire er diskrepansen normalt i *spændingsforholdet mellem tekst og undertekst*⁶⁴, altså opstår humoren i det vi almindeligvis kalder ”mellem linjerne”.

Harms Larsen klassificerer humor i tre hovedgrupper

- Sanselig humor.
- Personlig humor

⁶⁰ TV-festival – 00:28:38

⁶¹ De levende billeders dramaturgi s 343

⁶² Ibid s346

⁶³ Ibid 346

⁶⁴ Ibid s 346

- Abstrakt humor

Sanselig humor er det man ofte kalder lagkagekomik. Det ses for eksempel, i professionel udgave, hos klovnene i cirkus eller i amatørudgave i millionvis af klip på Youtube af folk der falder i vandet, får skøre ting i hovedet eller andet.

Personlig humor spiller på hverdagens begivenheder og folks forventninger til den. *Den personlige humors primære redskab er **overdrivelsen af det velkendte***⁶⁵. Dette ses på tv blandt andet i sitcoms. For eksempel skulle serien Langt fra Las Vegas forestille at foregå på en helt almindelig tv-station i Danmark, og den amerikanske serie Cheers på en i Boston. Almindelige arbejdspladser med ordinære hovedpersoner, der bliver udsat for ekstreme(overdrevne) begivenheder.

Den abstrakte humor udfolder sig som oftest også i hverdagslivet. Men hvor den personlige humor tager hverdagslivet til yderligheder, så nøjes den abstrakte humor ofte med at påpege det absurde i den "virkelige hverdag". Dette er en udbredt humoristisk form hos standup-komikere, der ofte fokuserer på aktuelle emner som politik eller hverdagsproblemer som kæreste- eller økonomiske problemer, og vender og drejer dem. På den danske programflade er udsendelser som Natholdet på TV2 og The Daily Show på DR2 aktuelle eksempler.

Humor i praksis

“

”Må sige at i har lavet nok årets bedste programmer, ikke bare har i givet os en utrolig masse godt til gaverne men også til læberne, gode grin og smil og med..... riiiiigeligt smør :-)”⁶⁶

Humor er generelt sammen med brødrenes evner som værter og kokke, de primære grundpiller i programmet. Spise med Price benytter sig overvejende af den personlige eller den abstrakte humor. Der er også elementer af lagkagekomisk fjolleri, eller "plat" humor, men da disse efter vores mening bliver leveret med stor ironisk distance ender de oftere med at falde ind under de andre to kategorier. Modstandere af programmet vil måske mene at det bare er plat falde-på-halen komik når for eksempel Otto Leisners Hoplareplik bliver klippet ind. Der er efter vores mening ikke rigtig noget sandt og falsk i den henseende da humor er helt og

⁶⁵ Ibid 346

⁶⁶ Dr.dk/spise med price

aldeles subjektivt. I og med humor er en meget subjektiv ting kan det være svært at slå ned på præcis hvad der er sjovt" i Spise med Price. Også fordi det jo ikke er et underholdningsshow, som for eksempel stand-up eller revy, som begge er bygget op omkring underholdningsbegreber som punchlines eller parodier. Det er et program bygget om begreber som stegetid og pålægsmaskiner, bare tillagt en humoristisk vinkel. De få gange der er lagt deciderede vittigheder ind i programmet, eksempelvis som i klip 17-19 i bilaget om Napoleon Speciel, fungerer de som parodier på platte vittigheder. Man kan måske argumentere for at "oneliners" som "Aksel, hvor har du gjort af mit salt", og specielt "rigeligt smør" er eksempler på punchlines, eller er decideret komiske eller sjove sætninger. Men humoren ved disse sætninger opstår først idet det er Aksel og Conrad der bliver klippet og siger det, og er derfor efter vores mening mere knyttet til humoren i arkivklip-elementet end til sætningen i sig selv.

Generelt kan man sige at humoren i Spise med Price ikke udgør et element i sig selv, men mere er et element, eller halløjkrydderi, knyttet til hvert af de andre elementer i programmet. Værterne har meget sjældent et indslag uden mad, men kun med humor. Et eksempel kunne være dukketeatret fra *Mortens-aften Speciel*, som fortæller hvorfor vi fejrer mortensaften, og spiser gås, men ikke noget om selve maden som sådan. Humoren er oftere det krydderi der pakker hele programmet og dets forskellige elementer ind.

Brødrene er således humoristiske i deres omgang med hinanden, eksempelvis under den uendelige kamp på køkkengrej, hvor kærlig dril, pral og misundelse er en vigtig del af kampen. Ligeledes er der humor i forholdet til, og samspelet med, instruktøren Anders, som skiftevis spiller dem ud mod hinanden eller fungerer som deres fælles modstander. Brugen af arkivklip og egenproducerede film er også fokuseret på maden, men med humoren som grundlæggende virkningsmiddel. For eksempel er åbningen på *An offer you cant Refuse*⁶⁷ både en visualisering af at de næste 30 minutter skal handle om pasta, men også en humoristisk udstilling af hvor nyt og spændende pasta var i 70'erne, og hvor

⁶⁷ Se shot-to-shot

lidt man vidste om produktet i befolkningen. Humoren spiller også en stor rolle i programmernes brug af dramaturgi og tema. Eksempler fra vores to udvalgte programmer er James Filmquiz og balladen omkring Napoleonshattens udformning, i henholdsvis *An offer you cant Refuse* og *Napoleon Speciel*. Eksemplerne har stadig fokus på madens tema, men igen er humoren virkemidlet.

Lige sådan gælder det i brugen af lyd- og billedeffekter. Humoren og effekterne understøtter hinanden, og ofte går de endda sammen om fælles at understøtte et tredje lag, og nogle gange fjerde lag i programmet. Det gælder blandt andet i det tidligere nævnte eksempel fra *Some like it Hot*, hvor lys- og billedeffekter og humor sammen referer til westernfilmens chilispisende cowboys, og på den måde støtter op om programmets tema. Samtidig trækker de tre lag fronterne mellem brødrene op, og er på den måde med til at understøtte et fjerde lag, det lag vi har valgt at kalde *Brødrekrigen*⁶⁸.

Lyd, Teknik & Effekter

Afsnittet om madlavningsprogrammets smagsformidling beskrev hvordan lyden kunne være med til at påvirke seerens forforståelse og være med til at skabe en oplevelse af smagssansning. Det er selvfølgelig ikke det eneste lyden kan. Dette afsnit vil tage lyden mere teknisk, hvor den før er blevet behandlet mere på smagens præmisser.

“

“Kimende telefoner, snakkende stemmer, tudende bilhorn, smægtende melodier, slæbende skridt. Lyd er i høj grad en del af films æstetiske udtryk.”⁶⁹

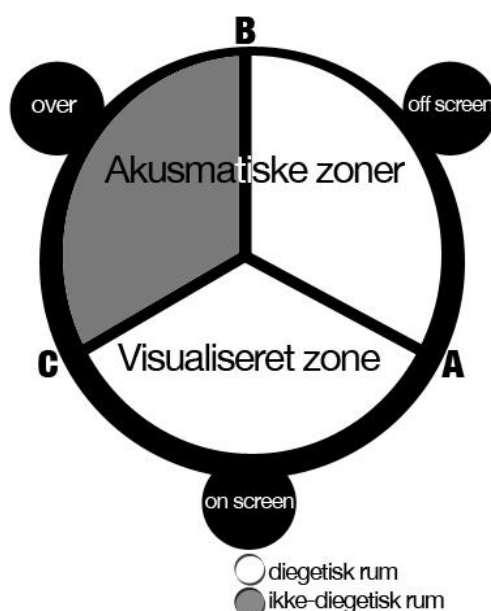
Lyden er med til at skabe tv-programmets æstetiske verden og udtryk. Den bruges til historiefortælling og til at understrege pointer i programmet. Det ville ikke være det samme uden lyd. I løbet af de tre sæsoner af *Spise med Price* opskaleres brugen af effekter, sketches og andre sjove påfund. Derfor bliver det mere nødvendigt at se på hvordan de bruger lyden jo længere hen i sæsonerne de kommer. Umiddelbart er et program som *Spise med Price* mindre krævende at

⁶⁸ Se brødrekamp

⁶⁹ Palle Schantz Lauridsen – Lydens anatomi – EKKO 33, s. 33

analysere end en stor blockbuster af en Hollywoodproduktion, men der benyttes alligevel en række værktøjer til at styre lyden.⁷⁰

Lyd på film og tv kan opdeles i flere forskellige zoner alt efter hvordan lyden bliver brugt på billedsiden. Den første zone er den visualiserede zone. I den zone finder vi den lyd hvis kilde man kan se på billedsiden. Den anden zone er den akusmatiske zone og der finder vi den lyd man ikke kan se på billedsiden. Så langt så godt, men for at kunne beskrive lydsiden bedre skal vi have nogle flere begreber i spil. Næmlig diegetisk- og ikke-diegetisk lyd. Hvis en lyd er diegetisk betyder det at den befinder sig i tv-programmets univers. For eksempel kan det være nogle

fuglefløjt uden for sommerhuset hvor brødrene Price har deres tv-køkken. Denne lyd er samtidig akusmatisk idet fuglene ikke er synlige på billedsiden, medmindre der selvfølgelig skulle flyve en fugl fra off screen ind i køkkenet on screen hvorefter denne lyd så ville blive en visualiseret lyd. Underlægningsmusik som også bliver brugt hyppigt i programmerne Spise med Price er et typisk ikke-diegetisk lydspor.

Lyden er en ofte undervurderet del af hele oplevelsen af mad. Der intet som en knitren af en slikpose der kan højne forventningen om indholdet eller lyden af et knasende sprødt stykke and der bliver skåret for der kan få tænderne til at løbe i

⁷⁰ Ibid., s. 35 – Figur taget herfra

vand. Dette udnytter Spise med Price også. Vi hører i afsnittet *Grise med Price* en særlig fokus på lyden af den grillstegte Porchetta.

“

“Nu er det jo ikke bare sådan en svær der ligger ovenpå, hvor man sådan hov hov nu ikke tage al svæ - Ja ja, man kommer til at slås ik'? Hør her! Man triller den *knas knas knas*”⁷¹

Sværen på svinet er sprød hele vejen rundt, hvilket illustreres flere gange i løbet af programmet, med at der bankes let på skallen så man kan høre hårdheden, den trilles på skærebrættet i et supernærbillede og der høres tydelige knaselyde, og endelig når Adam og James sætter tænderne smaskende og knasende i maden. Lyden af smasken betyder for seerens oplevelse at maden sanses mere lækker da Adam og James ser ud til at nyde den. Teoretisk set kan det jo smage forfærdeligt, men man er som seer overbevist over kvaliteten af den ret de har fuldført.

De bruger også de forskellige dimensioner lyden kan give under klipningen af programmet. Der benytter de en lydlig kontinuitet gennem klippene. Et eksempel som bliver brugt tit og ofte ikke kun i Spise med Price er at fortsætte lyden fra det første klip, selvom der er klippet til klip nummer to. Det gør man så man kan fortsætte fortællingen selvom lyd og billede ikke er optaget samtidig.

Halløjkrydderiet er selvfølgelig eksisterende lige fra start af, for det er en af de ting der især kendetegner programmet. Det bliver dog tydeligt opskaleret jo længere hen i sæsonerne vi kommer. Vi har i Napoleon Special for eksempel brødrenes fortællinger og gennemnøringer af Napoleons slag, som tilrettelæggeren Anders ikke finder nødvendig. Deres fortællinger (NK7-10) bliver illustreret ved hjælp af flere forskellige effekter lagt på i post-production. Vi ser at selve formatet bliver ændret til en form for 16:9 som er det format vi normalt ser film i. Der bliver lagt et filter på som simulerer ridser på filmstrimlen. Billedet ryster i takt til en ikke-diegetisk lyd af kanoner og krigsrullen. Endelig er der skruet en del ned for farvemætheden så det kommer i nærheden af et sort/hvid-format hvilket tilfører et element af dramatik.

“

“Vi har jo en masse muligheder, det kunne jo være sjovt at bruge Big Bandet. Så begyndte vi at associere, at tænk nu hvis de sad inde ved siden af og man rent faktisk – at det var en medspiller på en eller anden måde kunne give dem mad eller hente ingredienser og så udviklede det sig.”⁷²

⁷¹ Grise med Price – 00:27:05

Et tilbagevendende element i første og anden sæson er portalen som bliver udvidet hen ad vejen. Den starter med at være en portal ind til DR Big Band, men ender ud med at være en portal ind til hvilket som helst andet DR-program. Der bliver for eksempel både ledt efter ingredienser hos *TV-Avisen* og *Smagsdommerne*. Selvom de får det til at se ud som om at de bryder ind midt i andres sendetid er det ikke tilfældet. De skaber et skaber fiktionsunivers som værterne på de andre programmer spiller med på, som at der for eksempel stinker af hvidløg i hele TV-Avisens studie når brødrene Price laver *Kylling med 62 fed hvidløg* i programmet *Van Helsing's Natmad*. De skaber en form for metafortælling internt i DR, som egentlig helt grundlæggende er ligegyldigt for selve madlavningsdelen af *Spise med Price*. Når de er på besøg hos smagsdommerne for at låne noget mælk bliver det endda meget meta-tv, da Adrian Lloyd Hughes netop da Adam er gået ud af lokalet stiller et typisk smagsdommerisk spørgsmål til en gæst i sit program: "Hvad synes *du* om at han kommer ind og låner en liter mælk?"

Tema

Titlen på hvert Spise med Price-program fortæller direkte eller indirekte om programmets tema. Titler som "Napoleon Special" og "Grise med Price" er eksempler på det første, mens "An offer you cant refuse" og "Van Helsing's Natmad" er mere indirekte, og kræver at man som seer kender til Godfatherfilmene og Bram Stokers bog om Dracula før det giver mening at programmerne handler om henholdsvis italiensk mad og hvidløg. Gennem sæsonerne kommer der gradvist mere og mere fokus på hver enkelt udsendelses tema.

“

Anders Johansen om tema: "Vi begynder at køre lidt mere tematisk, det kom vi lidt hen til, at det var godt at have et tema. Og begynder at lægge små elementer i fortællingen som man kender fra fiktionen. Så man ikke bare afvikler tre-fire retter, men at man har et eller andet, man har en lille hemmelighed som man kan skjule for den anden, en lille ting som dukker op et antal gange i programmet som træder det."⁷³

⁷² TV-festival – 00:16:34

⁷³ TV-festival – 00:15:34

I første sæson bliver temaet hovedsagligt brugt som fokus for madlavningen. Eksempelvis laves der pasta i "An offer you cant Refuse" og lam i "Silence of the lambs". "An offer you cant Refuse" er faktisk et af de få eksempler fra sæson 1 hvor der bliver lavet en lille smule "halløj" med temaet, idet James laver en filmquiz til Adam hvor svaret er Godfather. Dette halløjelement, der kører i tre forskellige indslag i løbet af programmet, spiller på den kontinuerte konkurrence brødrene imellem, og er samtidig med til at holde fokus på temaet.

I sæson tre er der som nævnt større fokus på afsnittets tema. Dette ses blandt andet i selve køkkenet, hvor der i modsætning til i sæson 1 bliver pyntet forskelligt op til hvert program. I sæson 1 består standardudsmykningen i køknet af en dusk laurbær der hænger på væggen ved siden af James. I "Napoleon Speciel" er dusken skiftet ud med et billede af Napoleon og en napoleonshat. Yderligere er der tilføjet en lille figur af Napoleon i baggrunden.

Den større fokus på temaet giver mulighed for at bygge et dybere og bredere narrativt forløb ind i programmet. Resultatet er, som det ses i Napoleon, at klippene fra DRs arkiver er byttet ud med forskellige halløjelementer der fortæller mere om Napoleon end om maden. De små film med Maria Walewska i hovedrollen fortæller historien, både om hende og Napoleons liv sammen, sat ind i korrekt historisk og politisk perspektiv. Den bliver faktisk til en historie, og historiektion, inde i historien. Det samme gælder for historien om de to retter Kylling Marengo og Beef Wellington. Det er afsnittets hovedhistorie og optager halvdelen af programmet, fra min. 14.40 og til slut. Her er der utrolig mange halløjelementer indlagt, stadig med fokus på temaet, men også på dramaturgien og brødrekampen. Der åbnes med en optagelse af slaget ved Waterloo, som stod mellem Wellington og Napoleon, gengivet med tinsoldater og kanoner af grøntsager. Yderligere er Hertugen af Wellingtons billede blevet tilføjet på væggen under Napoleon, ved siden af James. Derefter deler brødrene sig op og laver hver sin ret.

Popularitet

Som vi har beskrevet spiller brødrene Price på mange tangenter når de skal lave et madlavningsprogram, og skal man dømme efter den succes de nyder må de gøre noget rigtigt. Eller er programmet bare kommet på det rette tidspunkt? Det nemme og åbenlyse svar er nok at det er en blanding af begge to.

Ifølge Peter Gren Larsen⁷⁴ er en del af opskriften på deres succes at programmet falder ind under kategorien VIVE (Very Informative Very Educational) og det har nok været lige det der har været brug for. Efter en tid med en sendeflade der har været fuldt med forskellige former for livsstilsprogrammer om boligindretning, feng shui, slankemad og sådan-bor-din-nabo-programmer var madlavningsprogrammet det næste i rækken til at blive populært – igen. For madlavningsprogrammet har jo været utroligt populært før. TV-køkkenet som nok er den reneste form for klassisk didaktisk madlavningsprogram blev sendt i mange år og efter det har DR haft en god tradition for madlavningsprogrammer. Så god at den næsten er blevet indskrevet i hele public-service begrebet. Derfor findes der en lang række af populære madlavningsprogrammer og tv-kokke eksempelvis Claus Meier og Jan Hurtigkarl. Disse to brugte også den klassiske didaktiske vinkel som ramme for deres programmer, men det er efterhånden et stykke tid siden disse programmer løb over skærmen. Derfor har tidspunktet været til Spise med Prices fordel. Det er selvfølgelig dog ikke kun timingen der har gjort det til den succes som det er.

“

“Alle madprogrammer er mad + noget, mad der slanker eller mad på 20 minutter for eksempel, og hovedkrydderiet her (Spise med Price) er noget med kærlighed, familie og humor. De fleste ville nok sige at det er et humoristisk madprogram, sådan opfatter vi det også selv, men det er et madprogram med halløj. Vi holder hele tiden fast i at det er et madprogram og at det er mad vi formidler.”⁷⁵

Spise med Price har som vi har beskrevet også ladet sig kraftigt inspirere af den klassiske didaktiske model. Det handler om mad, men så er der alt det andet halløj. Programmet har mange lag, men helt generelt kan de beskrives som forskellige måder som sætter maden i ramme. I stedet for bare at præsentere,

⁷⁴ TV-festival

⁷⁵ Interview med Anders – 00:03:01

gennemgå og udføre fire-fem forskellige retter i hvert program skabes en fortælling omkring maden. De kæder retterne sammen, så de ikke blot er forbundet via et tema, men også er forbundet via fiktion og den verden som er skabt omkring sommerhuset. Spise med Price stiller også krav til seeren i og med at man ikke skal være absolut nybegynder i et køkken hvis man skal forstå de forskellige nuancer af madlavningen.

“

“Det der adskiller det ene (madprogram) fra det andet er den eller de kokke der er på.”⁷⁶

Udover timingen og programmets mange lag er den største faktor for at programmet er blevet så populært de to værter. De fremstår troværdige, sympatiske og humoristiske. Man føler man har lyst til at lære dem at kende, og man føler at man kommer til at lære dem at kende. De føles som de to hyggelige onkler der står og laver mad ude i køkkenet. Det som fungerer godt i Spise med Price udover mad-elementet er simpelthen de to brødres indbyrdes forhold til hinanden og de mennesker omkring dem. Brødrene fortæller selv⁷⁷ at de simpelthen ikke kan finde ud af at spille skuespil, og når Anders vil have dem til at foretage sig noget kunstigt så fungerer det ikke.

“

“Nej, nej, nej. Det er bare ikke godt med den der teatersal. Kemien mellem publikum og Price fungerer bare overhovedet ikke. Håber også at det er et specialtilfælde med sådan en mortens-aften-udsendelse. Det fungerer bare ikke. Var ellers en fan, men nu ved jeg ikke”⁷⁸

Et eksempel på hvor vigtig denne autenticitet er mellem værterne ses i deres nyeste program som er en Mortensaften Special. Her er de taget ud fra deres vante element og ind foran et livepublikum. Det foregår på Hofteateret, hvorfra Anders Lund Madsens Talkshow normalt bliver sendt, på en scene og fremstår mere som en optræden end de hyggelige og ”hjemlige” tv-programmer fra sommerhuset. Fans af de tre første sæsoner har ikke taget så godt imod denne special. En åbenlys grund kunne være at værterne simpelthen fungerer dårligt live og der til tv-programmerne er klippet meget sammen. En anden grund til dette kan være at det lige pludseligt virker mere kunstigt og mindre hyggeligt når det er sat op på denne måde. Teaterets virkning fjerner noget af nærheden og det personlige forhold man,

⁷⁶ Interview med Anders – 00:03:10

⁷⁷ i TV-festival

⁷⁸ Fra gæstebogen på dr.dk/spisemedprice

som seer, har bygget op til Adam og James i løbet af tre sæsoner. De ændrer simpelthen ved grundkonceptet af programmet og fører det længere væk fra at være et nytteprogram hvor værterne er på hjemmebane og mere over til underholdningsgenren.

Spise med Price og de andre...

Selvom det vigtigste element for programmets succes, efter vores mening, er de to værter, er det nok ikke deres uerstattelighed der adskiller Spise med Price afgørende fra de andre madlavningsprogrammer på sendefloden. For det er jo i virkeligheden de færreste *personality-bårde* madlavningsprogrammer der kan klare sig uden deres vært. Det er nok nærmere deres brug af humor og fiktion i deres fortællinger om mad der adskiller programmet.

Man ser ofte at de populære madlavningsprogrammer er *personality-bårde*, men de skiller sig alligevel ud fra hinanden på forskellige måder. For eksempel ses Gordon Ramsay i mange af hans senere programmer som meget sur og højtråbende. Et af hans typiske karaktertræk er at han skal bande meget. Bo Bech som laver den danske udgave af

Ramsays Kitchen Nightmares kaldet *Med Kniven for Struben* er selvom han kan være nok så alvorlig altid kærlig og personligt engageret i dem han skal hjælpe. Og hvis vi for et kort sekund skifter køn på kokken så har vi jo Nigella Lawson. Hun har en helt anden tilgang⁷⁹ til maden og rollen som vært i hendes programmer *Nigalle Bites* (med flere). Hun er blevet kendt som dronningen af madporno. Hun er ligesom brødrene Price ikke uddannet kok, men madjournalist og –anmelder. Nigella præsenterer sin kogekunst lettere flirtende, både i bevægelser men også på lydsiden hvor man hører tydelige smaskelyde ligesom hendes stemmeføring generelt er utroligt forførende. Man ser på billedsiden brug af slow-motion og nærbilleder af hendes læber der spiser, hvilket understøtter den generelle erotiske

⁷⁹ Se billede

tone i programmet. Hendes element udover maden er altså erotik. Disse tre værter adskiller sig med deres forskellige stil fra hinanden, ligesom Spise med Price med deres mere humoristiske tilgangsvinkel, igen adskiller sig fra dem.

Hvis man ser på en konkurrerende tv-kok, som for eksempel Jamie Oliver, ser man også en utroligt velfungerende og populær vært. Han er vært for en række meget succesfulde tv-programmer, der ligesom Spise med Price er båret af værten(erne), et peronality-båret program. Han er også en karismatisk, lidt særegen og autentisk vært. Selvom Jamie Oliver selvfølgelig har humor og fremstår som hyggelig og gemytlig, bruger han ikke alle de forskellige lag i sine programmer som Spise med Price spiller på. Det vil sige narrativitet og fokus på temaet og så humoren som det mest fremtrædende. Disse elementer bliver brugt meget mere aktivt i Spise med Price-programmerne.

Konklusion

Vi ville med denne opgave undersøge hvad det er der gør *Spise med Price* så populært og hvad der gjorde lige netop dette madlavningsprogram bedre end de andre. Hvorfor man kan lide eller ikke lide programmet er en subjektivt. Så vi kan ikke komme med en endegyldig sandhed eller opskrift på succes, men vi mener at have fundet frem til og beskrevet nogle af de elementer der ligger til grund for programmets popularitet og succes. Udover maden og de to værter som bærer programmet er det de mange forskellige lag som programmet indeholder der gør udslaget. Humoren, dramaturgien og fiktionen, kærligheden og familien, nostalgien og alt det andet halløj som programmet indeholder og underholder med.

Udviklingen i programmet fra sæson et til sæson tre er gået i retning af mere halløj og underholdning og lidt mindre fokus på mad. Dog er mad stadig temaet for alle programmerne og de ligger stadig på det rette niveau i forholdet mellem mad og underholdning. Der er større brug af specialeffekter og noget større fokus på temaet og dramaturgiske elementer. Til gengæld er brugen af John Price blevet skåret ned til det minimale og portalen er blevet skrevet ud af programmet.

Jo flere lag de formår at få til at arbejde sammen uden at fjerne for meget fokus på maden, jo bedre fungerer det enkelte program. Indtil videre har *Spise med Price* i tre sæsoner formået at finde balancen mellem mad og halløj, med humor som det primære, og det er efter vores mening grunden til den store succes.

Vi ser for eksempel at programmet *Mortensaften Special* ikke fik så god modtagelse af de faste seere. Essensen af *Spise med Price* er at det er et nytteprogram, men til *mortensaften* brød de med dette princip og bevægede sig længere hen mod et live-underholdningsprogram. Dermed fandt de ikke balancen mellem mad og underholdning.

Bilag

Først her de første tre minutter af afsnittet *An offer you can't refuse*:

An offer you can't refuse

Nr	Tid	Billede	Lyd	I øvrigt
1	0:00	Establishing, halvnær, pagehovederne	Smaskelyde og tale	Arkivklip
2	0:09	Nærbillede af spaghetti	„“	„“
3	0:11	Intro	Temamusik	Collage og titel
4	0:39	Total af Adam i køkken, statisk	Slibelyde + Tale + underlægningsmusik	
5	0:42	Halvnær, James med hvidløg, håndholdt kamera der følger J.	Slibelyde + Tale + underlægningsmusik	
6	0:45	Total af A&J i køkken	Tale + underlægningsmusik	
7	0:48	Total af A&J i køkken	Tale + underlægning slutter her	Samme scene som før, men et andet take
8	0:50	Total af Tv-holdet + A&J i køkken, hvidvinklet	Annoncering og klipper	
9	0:53	Nærbillede af klaptræ	Selve klap-lyden	
10	0:54	Nærbillede af J's hænder med kniv	Tale	
11	0:56	Halvnær, A&J	Tale og præsentation	
12	1:11	Nær af A	Tale A&J	
13	1:15	Halvnær, A&J	Tale + lyd af kniv der rammer bord	
14	1:19	Nær, A, tilter fra A's ansigt til hans hånd+kniv	Tale	
15	1:21	Halvnær A&J	Tale	
16	1:25	Halvnær, pagehovederne	Tale	Arkivklip
17	1:28	Nær, spaghettimaskine	Tale	Arkivklip
18	1:31	Næsten total, af A&J udenfor ved pastamaskine	Tale + lyd fra maskine	
19	1:41	Nær, pastamaskine	Tale + lyd fra maskine	
20	1:42	Nær, J	Tale	

21	1:45	Nær, J, Ny vinkel, tilter ned på maskine, zoomer derefter lidt ud	Tale
22	1:53	Halvnær, A&J	Tale
23	1:56	Nær, pagehovede mand	Tale, underlægning (orgel)
24	1:58	Halvnær, pagehovederne	Tale, orgel væk
25	2:02	Supernær, pastamaskine	Tale
26	2:08	Halvnær, udekøkken, A&J	Tale
27	2:10	Supernær, pastamaskine og Farina 'oo	Tale
28	2:14	Halvnær, A&J	Tale
29	2:21	Nær, olivenolie og pastamaskine	Tale
30	2:24	Halvnær, A&J	Tale
31	2:27	Nær, olivenolie og pastamaskine	Tale
32	2:29	Halvnær, A&J	Tale

Og her de første tre minutters tid af afsnittet Napoleon Special:

Napoleon Special

Nr	Tid	Billede	Lyd	I øvrigt
1	0:00	Intro	Intromusik	Ingen titel på programmet
2	0:27	Introen bliver via en overgang wipe, 2 billeder i et, køleskab og halvnær af A&J, zoomer ind på billedet med A&J	Underlægningsmusik fortsætter, tale og præsentation af tema, tilrettelægger taler til værterne	
3	0:42	Overgang som et wipe til titelcollage	Underlægning slutter, klapper præsenterer	
4	0:45	2 billeder i et, stort billede af nær af klaptræ, lille billede af total af tv-holdet + A&J	Klappelyd	Fader fra forrige billede
5	0:46	Halvnær af A&J i køkken, efter 0:56 kommer der rettens navn på skærmen, som fader ind og ud.	Tale	Bemærk tema på væggen
6	1:02	Nær af J	Tale	

7	1:04	Halvnær, A&J, køkken,	Tale
	1:05	Farverne ændres, skrues ned for farvemætheden, og ændrer format til 16:9-agtigt. Billedet ryster i takt til kanonlyde	Tale + lydeffekter, kanon- og krigslyde
8	1:11	Nær af slagmark og tinsoldater, format og farvemæthed uændret	-,,-
9	1:15	Halvnær,A&J, køkken, formatet + farver ændres til det originale	Tale og tilrettelæggerstemme
	1:17	Farverne ændres, skrues ned for farvemætheden, og ændrer format til 16:9-agtigt. Billedet ryster i takt til kanonlyde. Der bliver zoomet ind og ud for at følge bevægelserne	Tale + lydeffekter, kanon- og krigslyde
	1:24	Farverne+format tilbage til det originale, zoomer ind og ud for at følge bevægelser	Tale og tilrettelæggerstemme
	1:29	Farverne ændres, skrues ned for farvemætheden, og ændrer format til 16:9-agtigt. Billedet ryster i takt til kanonlyde. Der bliver zoomet ind og ud for at følge bevægelserne	Tale + lydeffekter, kanon- og krigslyde
	1:35	Farverne+format tilbage til det originale, zoomer ind og ud for at følge bevægelser	Tale og tilrettelæggerstemme Lyden fra næste klip starter i slutningen
10	1:37	Halvnær, A&J og tilrettelægger træder ind fra højre	Tale og tilrettelæggerstemme
	1:40	Halvnær, A&J, tilrettelægger træder ud af billedet	-,,-
11	1:42	Overgang via sammen- og udfoldning, halvnær, A&J + klappers arme og klappebræt, zoomer ind på A&J	Tale + præsentation + tilrettelæggerstemme
12	1:50	Supernær, hummer, tilt	Tale
13	1:53	Nærbillede, trøfler i skål, tilter og panorerer efter bevægelser	Tale + tilrettelæggerstemme
14	1:58	Halvnær, A&J, skrå vinkel	Tale
15	2:02	Nær, søtungefilet	Tale + lydeffekt
16	2:07	Halvnær, A&J,	Tale
17	2:17	Nær af A	Tale + joke + latter fra næste

				klip
18	2:21	Halvnær, Otto Leisner "Hopla!"	Latter + "Hopla!" + Arkivklip	
			strygermusik	
19	2:23	Total, publikum hos Otto + strygere	Latter + strygermusik	Arkivklip
20	2:27	Nær sætungefilet	Tale	

Litteraturliste

Tekster:

Peter Harms Larsen - De levende billeders dramaturgi bind 2 – DR 2003

Mediekultur Nummer 26 April 1997 – Massekommunikation og parasocial interaktioner: Et indlæg om intimitet på afstand af Donald Horton og R. Richard Wohl.

Stig Hjarvard – Analyse af seertal – en praktisk introduktion til Gallups TV-meter – Samfundslitteratur 2001

EKKO nummer 33 – 2001 – Lydens anatomi af Palle Schantz Lauridsen

Lori F. Brost – Television Cooking Shows: Defining the Genre – Bell & Howell Information and Learning Company 2000

The Television Studies Book – Christine Geraghty & David Lusted – Arnold 1998

MedieKultur Nummer 48 2010 – At sanse smagen af tv-medieret mad – Katharina Thordis Raagaard

Madprogrammets sanselige Smagskonstruktion – Katharina Thordis Raagaard – Kandidatspeciale

MedieKultur Nummer 45 – Dorthe Refslund Christensen og Karen Klitgaard Povlsen – Mad, terroir og tv: Smag på Danmark!

MedieKultur Nummer 42/43 2007 – Karen Klitgaard Povlsen – Smag, livsstil og madmagasiner

John Carlsen og Kirsten Frandsen 2005 – Nytte- og livsstilsprogrammer på dansk tv – Working paper nr. 133-05. Århus, Center for kulturforskning, Aarhus Universitet

Berlingske Tidende 19. September 2009 – Henrik Dannemand – Kokkekamp og tv-seerne

Berlingske Tidende 14. September 2007 – Anders Kjærsg – Sovset ind i gastronomi

Politiken 18. April 2010 – Lars Dahlager – Brødrene Price erobrer Danmark

Video som er vedlagt:

TV-festival

Spise med Price – An Offer you can't Refuse

Spise med Price – Napoleon Special